

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 48^ο – ΑΡΙΘ. 799

30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

- Ο Οικουμενικός Πατριάρχης εις Γερμανίαν2
- Τά όνομαστήρια τής Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οικουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου15
- Ο Μακ. Πατριάρχης Ιεροσολύμων εις Φανάριον22

ΑΡΘΡΑ

- Η ΓΛΥΚΟΦΙΛΟΥΣΑ ΤΟΥ ΒΑΡΛΑΜΗ:
ύπό Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης Δρος Άθανασίου23
- ΝΕΟ-ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΤΕΜΕΝΟΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ:
ύπό Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης Δρος Άθανασίου25

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
TÉLÉGR. ORTHODOXIA-GENÈVE • TÉL. (022) 758 98 60 • FAX (022) 758 98 61 • 37, CHEMIN DE CHAMBÉSÝ, 1292 CHAMBÉSÝ-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νά ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δέν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις πᾶς ἐκφραζόμενας εἰς τὰς δημοσιευόμενας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μέ ἀπλὴν ἑνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

• Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης εἰς Γερμανίαν

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ Πατριάρχης, ἀφίχθη τὴν Δευτέραν, 29^η Μαΐου 2017, εἰς Στουτγκάρδη, πρῶτον σταθμὸν τῆς πενθημέρου ἐπισκέψεως Αὐτοῦ εἰς Γερμανίαν.

Τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον καὶ τὴν τιμίαν συνοδείαν Αὐτοῦ, ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σασίμων κ. Γενναδίου καὶ Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρου, τοῦ Πανοσιολ. Δευτερεύοντος κ. Θεοδώρου, τοῦ ἐντιμολ. Ἄρχοντος Διδασκάλου τοῦ Γένους κ. Κωνσταντίνου Δεληκωσταντῆ, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καὶ τοῦ ἐκ τῶν Γραμματέων τῶν Πατριαρχείων ἐντιμ. κ. Πέτρου Μπαζγκάρλο, ὑπεδέχθησαν ἐν τῷ ἀερολιμένῳ τῆς Στουτγκάρδης ὁ οἰκεῖος Ποιμενάρχης, Σεβ. Μητροπολίτης κ. Αὐγουστῖνος, προστεθεὶς εἰς τὴν Πατριαρχικὴν συνοδείαν, μετὰ τῶν Βοηθῶν παρ' αὐτῷ Θεοφιλ. Ἐπισκόπων Ἀρίστης κ. Βασιλείου, Λεύκης κ. Εὐμενίου καὶ Ἀριανζοῦ κ. Βαρθολομαίου, καὶ ὁ Θεοφιλ. Εὐαγγελικὸς Ἐπίσκοπος Βυρτεμβέργης κ. Frank Otfried July, ὡς καὶ ἡ εὐγεν. κ. Ritzer, ἐκ προσώπου τῆς Ἐθιμοτυπίας τοῦ Κρατιδίου Βάδης-Βυρτεμβέργης, καὶ οἱ ἐντιμ. κ.κ. Ahmet Akinti καὶ Παναγιώτης Πάρτσος, Γεν. Πρόξενοι τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀντιστοίχως, ἐν Στουτγκάρδῃ.

Ἡ ἐπίσημος ὑποδοχὴ τοῦ Πατριάρχου ἐν τῷ Κρατιδίῳ Βάδης - Βυρτεμβέργης ἐγένετο ἐν τῇ «Villa Reitzenstein» ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. Πρωθυπουργοῦ κ. Winfried Kretschmann, ὅστις ὑπεδέχθη τὸν ἐκ τῆς Βασιλευούσης Ὑψηλὸν Ἐπισκέπτην εἰς τὰ προπύλαια αὐτῆς. Ὁ Πατριάρχης ἔσχε κατ' ἰδίαν, περὶ τὴν μίαν ὥραν, συνομιλίαν μετὰ τοῦ οἰκοδεσπότη, προερχομένου ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ Κόμματος τῶν «Πρασίνων», ἐκφράσαντος λόγους ἐνισχυτικούς ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ θελήσαντος νά ἐνημερωθῇ περὶ τῆς θέσεως τῶν χριστιανικῶν μειονοτήτων ἐν Τουρκίᾳ, περὶ τῶν οἰκολογικῶν πρωτοβουλιῶν καὶ δραστηριοτήτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, κτλ.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Πατριάρχης ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὀρθοδόξου Ἐσπερινοῦ ἐν τῷ εὐαγγελικῷ ναῷ Stiftskirche τῆς Στουτγκάρδης, παρουσία καὶ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Μάρκου, ἐκ τῆς Ὑπερορίου Ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Σεραφεῖμ, ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας, τοῦ Πανοσιολ. Ἡγουμένου κ. Μαξίμου Schmidt, ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, πάντων τῶν κληρικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γερμανίας, προσελθόντων διὰ νά λάβουν τὴν Πατριαρχικὴν εὐλογία, τοῦ Θεοφιλ. ΡΚαθολικοῦ Ἐπισκόπου Μαγδεμβούργου κ. Gerhard Feige, Προέδρου τῆς

Οἰκουμενικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἐν Γερμανίᾳ Συνελεύσεως τῶν ΡΚαθολικῶν Ἐπισκόπων καί Συμπροέδρου τῆς ἐν τῇ χώρᾳ Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως καί τῆς ΡΚαθολικῆς τοιαύτης, ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς εὐαγγελικῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τόν διάλογον τῆς ΕΚΔ μετά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Τυβίγγης ὑπό τήν ἡγεσίαν τοῦ κοσμήτορος αὐτῆς ἔλλογ. κ. Michael Tilly, τοῦ ἐντιμ. κ. Παναγιώτου Πάρτσου, Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος, καί πλήθους πιστῶν ἐκ τῶν δύο χριστιανικῶν Παραδόσεων.

Μετά τό πέρας τοῦ Ἑσπερινοῦ καί τὰς τιμητικάς προσφωνήσεις, τοῦτο μὲν ὑπό τοῦ Προκαθημένου τῆς ΕΚΔ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Δρος Heinrich Bedford-Strohm, ἀναφερθέντος ὅπως ἰδιαίτερος εἰς τήν παρουσίαν του ὡς παρατηρητοῦ, ἐκ προσώπου τῆς ΕΚΔ, εἰς τήν ἐν Κρήτῃ συνελθοῦσαν κατά τόν Ἰούνιον 2016 Ἁγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐξάραντος τήν σημασίαν τῆς Συνόδου διά σύμπαντα τόν χριστιανικόν κόσμον καί ἐπιδόσαντος τῷ σεπτῷ Προκαθημένῳ τήν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ πρότρυτα ἐκδοθέντος ὑπό τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Βόλου «Λεξικοῦ τῶν διμερῶν Θεολογικῶν Διαλόγων τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας μέ Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας (1959-2013)», τοῦτο δέ ὑπό τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Βυρτεμβέργης κ. Frank Otfried July, καλωσορίσαντος ἐγκαρδίως τόν Πατριάρχην ἡμῶν, Οὗτος ἀπηύθυνε τόν πατριαρχικόν χαιρετισμόν, τὰς εὐχὰς καί τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τό μετ' αἰσθημάτων βαθυτάτου σεβασμοῦ ὑπερπληρῶσαν τόν Ἰ. Ναόν ἐκκλησιασμα.

Ὁ Πατριάρχης, κατά τήν ὁμιλίαν Του, ἀνέπτυξεν ἐνίας σκέψεις σχετικῶς πρός τό νόημα τῆς ἑορτῆς τῶν 318 θεοφόρων Πατέρων, τῶν συνελθόντων ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας τό 325 μ.Χ., ἐνῷ ἐξῆρε παραλλήλως τό ὑπό τήν συνετήν οἰακοστροφίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Αὐγουστίνου ἐπιτελούμενον ἀξιοθαύμαστον ἔργον τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Γερμανίας εἰς πλείστους ὄσους τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί τῆς ποιμαντικῆς διακονίας τῶν ἐν Γερμανίᾳ Ὁρθοδόξων, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν καταγωγῆς. Ὁ Παναγιώτατος ἐξέφρασε τήν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Διασπορά εἰς τήν Γερμανίαν θά ἀποκτήσῃ εἰς τό μέλλον ἀκόμη μεγαλυτέραν οἰκουμενικὴν βαρύτητα.

Ὁ Πατριάρχης δέν παρέλειψε νά ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πρός τήν ἡγεσίαν τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Γερμανίας διά τήν γενομένην Αὐτῷ τιμητικὴν πρόσκλησιν καί δοχὴν, ἐπαινέσας τήν ἀγαστήν συνεργασίαν τῆς ΕΚΔ μετά τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Γερμανίας, ὡς αὕτη ἐξεφράσθη κατά τό πρόσφατον παρελθόν εἰς τοπικόν ἐπίπεδον διά τῆς παραχωρήσεως ἐν ἔτει 1996 τοῦ Ἰ. Ναοῦ Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Στουτγκάρδης εἰς τήν Ἐπαρχίαν ταύτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τοῦ Ἰ. Ναοῦ κατασκευασθέντος μὲν ἐν ἀρχῇ ὑπό τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας δι' ὑλικῶν προερχομέ-

νων ἐκ τῶν ἐρειπίων τῶν κατεστραμμένων κτηρίων τῆς περιοχῆς μετὰ τόν Β΄ Παγκόσμιον Πόλεμον, παραχωρηθέντος δέ πρό εἴκοσι καί ἑνός ἐτῶν, ἀφοῦ πρῶτον καταλλήλως διεσκευάσθη, πρὸς λατρευτικὴν χρῆσιν τῶν Ὁρθοδόξων τῆς περιοχῆς.

Ἀκολούθως, ὁ Πατριάρχης παρέστη εἰς τὴν πρὸς τιμὴν Του διοργανωθεῖσαν ὑπὸ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας δεξίωσιν ἐν τῷ Παλαιῷ Ἀνακτόρῳ τῆς Στουτγκάρδης «Altes Schloss», παρουσία πλήθους προσκεκλημένων ἐκ τῆς τοπικῆς κοινωνίας. Τόν Ὑψηλὸν Ἐπισκέπτην προσεφώνησαν, ἀλληλοδιαδόχως, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Βυρτεμβέργης κ. Frank Otfried July, ἢ κ. Petra Bosse - Huber, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τῆς ΕΚΔ, ἀναφερθεῖσα εἰς τό ἔργον τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου αὐτῆς μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί ἐπίδοῦσα εἰς τόν Παναγιώτατον τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν Πρακτικά τῆς ΙΣΤ΄ συναντήσεως τοῦ εἰρημένου διαλόγου, ὁ Θεοφιλ. ΡΚαθολικὸς Ἐπίσκοπος Μαγδεμβούργου κ. Gerhard Feige, διαβιβάσας πρὸς τόν Παναγιώτατον τόν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τοῦ Σεβ. Καρδιναλίου τοῦ Μονάχου κ. Reinhard Marx, Προέδρου τῆς Συνελεύσεως τῆς ἐν Γερμανίᾳ ΡΚαθολικῆς Ἱεραρχίας, καί ἀναφερθεὶς εἰς τὴν σημασίαν τῆς Μεταρρυθμίσεως διὰ τὴν ΡΚαθολικὴν Ἐκκλησίαν, καί ὁ ἔλλογ. καθηγητῆς κ. Michael Tilly, Κοσμήτωρ, ἐκφράσας τὴν χαρὰν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κόσμου τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης διὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν ἀντιφώνησίν του, ὁ Παναγιώτατος, μεταξύ ἄλλων, ἀνεφέρθη εἰς τὰς προοπτικὰς τοῦ διεξαγομένου πολυμεροῦς οἰκουμενικοῦ διαλόγου ὑπὸ τό πρῖσμα τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Κρήτῃ Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Πατριάρχης ἠύλόγησε τό ὑπὸ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Βυρτεμβέργης παρατεθέν δεῖπνον ἐν τῷ παρακειμένῳ ἐστιατορίῳ «In der Alten Kanzlei». Ἀντηλλάγησαν προπόσεις καί ἀναμνηστικά δῶρα.

Ἀργά τό ἑσπέρας, ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας Του μετέβη ὀδικῶς εἰς Τυβίγγην, δεῦτερον σταθμὸν τῆς Πατριαρχικῆς περιοδείας, καί κατέλυσεν εἰς τό Ξενοδοχεῖον Krone.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης, Τρίτης, 30^{ης} Μαΐου, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετέβη εἰς τόν εὐαγγελικὸν ναὸν Stiftskirche τῆς Τυβίγγης, ὅπου ὑπηντήθη ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἔλλογιμ. Καθηγητοῦ κ. Michael Tilly, Κοσμήτορος τῆς Εὐαγγελικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου, καί εἶτα ἐγένετο ἐν αὐτῷ ἡ ἀναγόρευσις Του εἰς ἐπίτιμον Διδάκτορα Θεολογίας ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἀκροατηρίου, ὑπερπληρώσαντος αὐτόν, παρουσία τῶν προαναφερθέντων Ἱεραρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου, τῆς ΡΚαθολικῆς καί τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, καθηγητῶν ἕκ τε διαφόρων Τμημάτων τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης καί ἐξ ἐτέρων Πανεπιστημιακῶν Ἰδρυμάτων τῆς χώρας,

τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν Στουγκάρδη διπλωματικῶν ἀποστολῶν τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ λοιπῶν ἐκλεκτῶν προσκεκλημένων ἐκ τῆς τοπικῆς κοινωνίας.

Κατὰ τὴν τελετὴν ὠμίλησεν ὁ ὑποδεχθεὶς Αὐτὸν Κοσμήτωρ, ὅστις δι' ἐμπνευσμένης ὁμιλίας (Laudatio) ἐξῆρε τὴν χαρισματικὴν προσωπικότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τὰς καινοτόμους πρωτοβουλίας Αὐτοῦ διὰ τὰ φλέγοντα ζητήματα τοῦ συγχρόνου κόσμου, καὶ ἀπήντησεν ὁ Πατριάρχης, Ὅστις, ὡς νέος Ἐπίτιμος Διδάκτωρ, κατὰ τὰ πανεπιστημιακὰ θέσμια, ἐξεφώνησε γερμανιστί τὴν *Lectio Magistralis* Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θέματος: «*Treue und Offenheit*».

Κατ' αὐτὴν, ἡ Α.Θ. Παναγιότης εἶπεν ἐν ἀρχῇ ὅτι διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ διάδοχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Β' τοῦ Τρανοῦ εὐρίσκεται ἐν Τυβίγγη ἐνώπιον τῶν διαδόχων τῶν Καθηγητῶν τῆς Τυβίγγης, οἱ ὅποιοι τὸ ἔτος 1573 ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Πατριάρχην ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῆς Αὐγουσταίας Ὁμολογίας, αἰτούμενοι τὴν ἔκφρασιν γνώμης ἐκ μέρους τοῦ περὶ τῶν βασικῶν δογμάτων τῆς Μεταρρυθμίσεως.

Ὁ Παναγιώτατος ἐχαρακτήρισεν ἐπίσης ὡς ἰδιαίτερος σημαντικόν τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἀρξάμενος τὸ ἔτος 1981 θεολογικός διάλογος μεταξύ συνόλου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας θεωρεῖται ἐκ μέρους τῶν δύο πλευρῶν ὡς συνέχισις τῶν ἐπαφῶν τοῦ Ἰβου αἰῶνος.

Ὁ Πατριάρχης ἀνεφέρθη ἐν συνεχείᾳ εἰς τοὺς καρπούς τοῦ συγχρόνου αὐτοῦ διαλόγου, τονίσας μὲν, μεταξύ ἄλλων, ὅτι ἡ εὐχαριστιακὴ ἐκκλησιολογία ἤνοιξε νέας ὁδούς συζητήσεων ἐπὶ ἐκκλησιολογικῶν θεμάτων, ἐπισημάνας δὲ ὅτι ὁ ὅρος «θέωσις» προσεγγίζεται πλέον θετικῶς ἀπὸ πολλοὺς λουθηρανούς θεολόγους.

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἀνέφερε καὶ τὸ γεγονός ὅτι σήμερον ἐμφανίζεται εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Λουθήρον καὶ ἰδίως διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ περὶ ἐλευθερίας. Προσέθεσε δὲ ὅτι ὁ διάλογος μὲ τὴν θεολογίαν τοῦ Λουθήρου θά διευκολύνη τὴν ἐν ἐξελίξει συνάντησιν τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ τὴν νεωτερικότητα. Ὁ Πατριάρχης διηκρίνησεν ὅτι, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ περὶ ἐλευθερίας διδασκαλία τοῦ Λουθήρου ἐπηρέασε τὴν διαμόρφωσιν τῆς νεωτερικῆς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας ὡς αὐτονομίας, μεταξύ τῆς χριστοκεντρικῆς λουθηρανικῆς θεωρήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ χριστιανοῦ καὶ τῆς νεωτερικῆς αὐτονόμου ἐλευθερίας ὑπάρχει ἀγεφύρωτον χάσμα.

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἀνέφερεν ἀκόμη ὅτι τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον θά ἀξιοποιήσῃ δεόντως τὴν θεολογικὴν παραγωγὴν καὶ τὰς νέας προσεγγίσεις τῆς Μεταρρυθμίσεως σχετικῶς μὲ τὸ ἰωβηλαῖον τῶν 500 ἐτῶν ἀπὸ τῆς

ἐνάρξεως αὐτῆς. Ὑπεγράμμισεν ὅτι ὁ διεκκλησιαστικός διάλογος ὀφείλει νά συνεχισθῆ καί ὅτι τά πολλά θετικά ἀποτελέσματα του πρέπει νά καταστοῦν εὐρύτερον γνωστά, δέν παρέλειψε δέ νά τονίσῃ τήν ἀνάγκην νά καταστοῦν αἱ Θεολογικά Σχολαί φυτώρια νέων δυναμικῶν θεολόγων μέ πνεῦμα διαλόγου καί μέ οἰκουμενικόν προσανατολισμόν.

Ὁ Παναγιώτατος ἔκλεισε τήν ὁμιλίαν του ὑπογραμμίσας ὅτι ἡ προσγενομένη εἰς τό πρόσωπόν Του τιμῆ ἀνήκει καί ἀναφέρεται εἰς τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, τό ὁποῖον δικαίως δύναται νά χαρακτηρισθῆ ὡς ἡ κατ' ἔξοχὴν Ἐκκλησία τοῦ διαλόγου. Ἐξ ἄλλου, καί ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐπεβεβαίωσε ὁμοφώνως ὅτι ὁ διαχριστιανικός διάλογος δέον νά συνεχισθῆ μέ ἀταλάντευτον στόχον τό κοινόν ποτήριον τῆς Εὐχαριστίας.

Σημειωτέον, ὅτι εἰς τό ἐπιδοθέν Αὐτῷ δίπλωμα ἀναγορεύσεώς Του εἰς Ἐπίτιμον Διδάκτορα, γεγραμμένον λατινιστί, ἀναγράφονται ὡς λόγοι τῆς τιμητικῆς διακρίσεως αἱ προσπάθειαι τοῦ Πατριάρχου διά τήν προσέγγισιν τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καί τοῦ Προτεσταντισμοῦ, διά τήν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς καί αἱ οἰκολογικά καί δια-θρησκειακά Αὐτοῦ δραστηριότητες.

Μετά τό πέρας τῆς τελετῆς ὁ Πατριάρχης ἐδέχθη τά συγχαρητήρια τῶν παρόντων ἐκπροσώπων τῆς ἐκκλησιαστικῆς καί τῆς ἀκαδημαϊκῆς κοινότητος καί ἄλλων προσελθουσῶν προσωπικοτήτων κατά τήν παρατεθεῖσαν εἰς παρακείμενον τοῦ Ναοῦ κτήριο τοῦ Πανεπιστημίου δεξιῶσιν, καθ' ἣν ὠμίλησαν δι' ἐπαινετικῶν λόγων ὁ Προκαθήμενος τῆς ΕΚΔ, ὁ Εὐαγγελικός Ἐπίσκοπος τῆς Βυρτεμβέργης, ὁ Κοσμήτωρ, ἐπιδόσας τῷ Πατριάρχῃ τήν προσφάτως ὀλοκληρωθεῖσαν εἰς τήν γερμανικὴν μετάφρασιν τοῦ ἔργου Του «Συνάντησις μέ τό Μυστήριον» ('Begegnung mit dem Mysterium'), καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Αὐγουστῖνος, τοῦ Παναγιωτάτου ἀντιφωνήσαντος καταλλήλως.

Τήν μεσημβρίαν τῆς ἰδίας, ἡ Α.Θ. Παναγιότης ηὐλόγησε τό ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἐστιατορίῳ «Meze-Akademie» παρατεθέν ὑπό τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Γερμανίας γεῦμα, εἰς τό τέλος τοῦ ὁποῖου ἀντηλλάγησαν προπόσεις μεταξύ τοῦ Σεβ. κ. Αὐγουστίνου καί τοῦ Παναγιωτάτου.

Τό ἀπόγευμα τῆς ἰδίας, ὁ Πατριάρχης μετέβη εἰς Reutlingen καί ἐτέλεσε τόν Ἁγιασμόν τοῦ ἐκεῖ πρότριτα ἀνακαινισθέντος Ἰ. Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καί Τιμίου Προδρόμου, ἀποκαλύψας καί σχετικὴν ἀναμνηστικὴν πλάκα. Μετά τό πέρας τῆς ἀκολουθίας, ὠμίλησεν ἀπό στήθους ὁ οἰκεῖος Ποιμενάρχης πρὸς τοὺς Ὁμογενεῖς τῆς εὐρυτέρας περιοχῆς, οἵτινες συνέρρευσαν διά νά ἐκζητήσουν τὰς εὐχὰς καί εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καί ἐξῆρε τήν σημασίαν τῆς Πατριαρχικῆς ἐπισκέψεως διά τήν τόνωσιν τοῦ

ἠθικοῦ καί τήν πνευματικήν στήριξιν τῶν ἐν Γερμανίᾳ συμπηξάντων «νέας μικράς πατρίδας» Ὁμογενῶν, «οἵτινες», ὡς ὑπεγράμμισεν, «ἀντλοῦν ζωὴν καί φῶς ἀπό τοῦ ἀειλαμποῦς Φαναρίου», ἐνῶ τὸν σεπτὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας προσεφώνησεν ἀκολούθως διὰ συγκινητικῶν λόγων ὁ Αἰδεσιμ. Πρεσβύτερος κ. Δημήτριος Κατσάνος, Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῆς ἐνορίας, ἀναφερθεὶς εἰς τὴν διττὴν, θρησκευτικὴν τε καί πολιτιστικὴν, σημασίαν τοῦ ὑπὸ ἀνέγερσιν, παραπλησίως τοῦ ὡς ἄνω Ἰ. Ναοῦ, Πνευματικοῦ Κέντρου τῆς ἐνορίας διὰ τὴν ἐκεῖ Ὁμογένειαν.

Ὁ Πατριάρχης, ἀπαντητικῶς, ὠμίλησε πρὸς τοὺς προσελθόντας πιστούς, ἐξάρας τὴν ἀκμάζουσαν ὀργάνωσίν των ὡς ἐνιαίου Ὁρθοδόξου λήμματος ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τὴν ποιμαντικὴν μέριμναν καί στοργὴν τοῦ Ποιμενάρχου των, Σεβ. κ. Αὐγουστίνου, κατὰ τὴν μακρὰν ἐπὶ τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη ποιμαντορίαν του ἐν τῇ Χώρα, προτρεπόμενος μὲν τοὺς Ὁρθοδόξους τῆς περιοχῆς ὅπως διατηρήσουν τὴν ἰδιοπροσωπεῖαν των καὶ διαφυλάξουν τὴν γλῶσσαν, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμά των ἐντὸς τῶν νέων πατρίδων, ἔνθα διαβιοῦν, συγχαρεῖς δὲ πάντας τοὺς κοπιάσαντας καὶ συμβαλόντας εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἀνακαινισθέντος Ἰ. Ναοῦ. Ἄφου ἐπεσήμανε τὴν σημασίαν τῶν Πατριαρχικῶν ἱεραποδημιῶν, ἰδιαιτέρως τῶν ἀφορωσῶν εἰς Ἐπαρχίας τοῦ Θρόνου, ἔνθα δίδεται εἰς Αὐτόν ἡ εὐκαιρία τῆς ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐπικοινωνίας μετὰ τὸ ποίμνιον αὐτῶν καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ἐπιτελουμένου ἐν αὐταῖς ἔργου πρὸς δόξαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἁγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ὁ Παναγιώτατος, ἐν κατακλείδι, ἀνεφέρθη εἰς τὴν διακονίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς διαρραγείσης ἐνότητος μεταξύ τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Παραδόσεων, καὶ μάλιστα ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τὴν ΕΚΔ καὶ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ μετὰς λοιπὰς Χριστιανικὰς Ὁμολογίας. Εἰδικώτερον, ὁ Πατριάρχης εἶπεν:

Ἱερώτατε καὶ προσφιλέστατε ἀδελφεὲ ἐν Χριστῷ καὶ συλλειτουργεὲ Μητροπολίτα Γερμανίας κύριε Αὐγουστίνε, Ἱερώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι ἅγιοι ἀδελφοί, Σεβα-σμιώτατοι ἐκπρόσωποι τῶν λοιπῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, Εὐλογημέ-νοι Ἱερατικῶς Προϊστάμενε τοῦ Ἱεροῦ τούτου Ναοῦ καὶ πάντες οἱ συμπροσευχόμενοι λειτουργοὶ τοῦ Ἱεροῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Κυρίου, Ἐντιμότετοι ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, εὐλογημένοι Ὁρθόδοξοι ὁμογενεῖς, προσφιλεῖς ἐνταῦθα κληρουχία τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας,

Συνεχίζοντες τὴν ἱεράν πρὸς τὸν κόσμον πορείαν μας, ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς θέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ διαδόχου Ἁγίων προκατόχων μας, εὐρισκόμεθα σήμερον εἰς τὴν πόλιν σας, τὸ Reutlingen, καὶ μεταφέρομεν εἰς ὅλους σας ἀπὸ τὸ Ἱερόν μας Κέντρον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγάπην, στοργὴν, ἐνδιαφέρον καὶ εὐλο-γίαν ἀποστολικὴν καὶ Πατριαρχικὴν.

Ἡ ἀποτυπωμένη εἰς τὰ λάμποντα πρόσωπά σας χαρὰ εἶναι καὶ ἰδική μας προ-σωπική χαρὰ, καθὼς καυχώμεθα πρωτίστως διὰ τὸ βιούμενον γεγονός τῆς συναντή-σεώς μας μαζί σας, δεύτερον δὲ διότι διαπιστώνομεν τὴν ἀρτίαν καὶ ἀκμάζουσαν ὀργάνωσίν σας ὡς ἐνιαίου Ὁρθοδόξου λήμματος ἐν Γερμανία, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ τὴν ἀγάπην σας πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς τὴν ὀργάνωσιν αὐτὴν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γερμανίας ὡς ἀμπέλου εὐκληματούσης μὲ πολλὰ ἱερὰ κλήματα, μὲ Ἱεροὺς Ναοὺς καὶ Ἰδρύματα, πρὸ παντὸς ὅμως μὲ ἐκλεκτὰς καὶ ἀφωσιωμένας εἰς τὴν ἀμώμητον Ὁρθόδοξον πίστιν μας ψυχὰς, ἐν πιστότητι πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς ἱερᾶς ταύτης ἀναδενδράδος της εἰς τὴν μεγάλην καὶ εὐήμεροῦσαν αὐτὴν Χώραν, μεγάλη καὶ ἀνεκτίμητος εἶναι ἡ ἰδική σας προσωπική συμβολή, ἀδελφὲ τιμιώτατε καὶ φίλε ἐκ παλαιοῦ ἐκλεκτέ, ἅγιε Γερμανίας κύριε Αὐγουστίνε, καθ' ὅλην τὴν διαρρεύσασαν μακρὰν ἐπὶ τριάκοντα καὶ ἑπτὰ συναπτὰ ἔτη ποιμαντορίαν σας, ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῆς, ὡς εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν καὶ νὰ ἀναγνωρίζωμεν προσωπικῶς, τιμῶντες κατ' ἀξίαν τὴν δόκιμον προσφορὰν σας αὐτὴν. Σημειοῦμεν μόνον κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμήν, ὅτι καθ' ὅλον τοῦτο τὸ μα-κρὸν χρονικὸν διάστημα διηκονήσατε ὡς ἀδελφὸς καὶ ὡς γνήσιος ποιμὴν, εἰς τόπον καὶ τύπον τοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστοῦ, τὸν λαόν, ἐκδαπανώμενος καθ' ἡμέραν εἰς πάντας τοὺς τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητος, δι' αὐτὸ καὶ ἐπαναλαμ-βάνομεν πρὸς ὑμᾶς προσωπικῶς τὸν ἀποστολικὸν λόγον: "δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν" (Ρωμ. β', 10). Καὶ σεῖς εἰργάσθητε καὶ ἐργάζεσθε καὶ θὰ καρποφορῆτε, δεόμεθα τοῦ Κυρίου, ἐπὶ μήκιστον τὸ ἀγαθόν, τὴν ἐλπίδα, τὴν σωτηρίαν, τὴν ζωὴν, τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπόδειξιν τῆς καυχήσεως τοῦ Πατριάρχου διὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ συνοδίτην αὐτοῦ ἐν τῇ διακονίᾳ Μητροπολίτην Γερμανίας, ἀποτελεῖ καὶ ὁ Ἱερὸς αὐτὸς Ναός, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπόψε προσευχόμεθα, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, καὶ ὁ ὁποῖος εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατασταθεὶς κάλλος διὰ τῆς γενομένης ἀνακαινίσεως καὶ διὰ τῆς τελεσθείσης ἱερᾶς ἀκολουθίας τοῦ ἁγιασμοῦ, παραδίδεται καὶ πάλιν εἰς ὅλους σας, ἀγαπητοὶ Ὁρθόδοξοι ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, διὰ νὰ προσφέρετε ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, "τὰς αἰνέσεις καὶ τὰς δοξολογίας σας πάσας ἀκαταγνώστως" εἰς τὸν δεδοξασμένον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν γενόμενον ἄνθρωπον δι' ἡμᾶς καὶ μόνον κραταιὸν καὶ ἰσχυρὸν κυβερνήτην τοῦ παντός, τὸν μόνον δυνάμενον νὰ γνωρίζῃ φιλανθρώπως τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ νὰ ἀνταποκρίνεται πάν-τοτε εἰς κάθε ἀνάγκην καὶ αἴτημά μας ἐν εὐχαριστίαις ἀπευθυνόμενον πρὸς Αὐτόν.

Εἰς τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τῆς διαφυλάξεως ἀπὸ πάσης ὀρατῆς καὶ ἀοράτου προσβολῆς τῶν προσευχομένων εἰς τὸν Ἱερόν

τοῦτον Ναόν ὑπὸ τοῦ περιλάμποντος αὐτὸν ἀνεσπέρου Φωτὸς τῆς Θείας Χάριτος, ἔχετε, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς πόλεως τοῦ Reutlingen, δύο ἰσχυροτάτους πρέσβεις, τὴν Μητέρα τοῦ Κυρίου, τῆς ὁποίας "ἡ δέησις πολλὰ ἰσχύει πρὸς εὐμένειαν Δεσπότη", καὶ τὸν ἑωρακότα μὲ τοὺς πηλίνους ὀφθαλμούς του τὸ Πανάγιον Πνεῦμα Προφήτην Πρόδρομον, τὸν "ἔχοντα πολλὴν παρρησίαν" εἰς τὸ "πρεσβεύειν" καὶ "σώζειν" ἀπὸ κινδύνων καὶ ἐπιβουλῶν. Εἰς τὸ δοχεῖον τῆς Χάριτος, εἰς τὴν Παναγίαν μας, καὶ εἰς τὸν κήρυκα τῆς Χάριτος, τὸν Τίμιον Πρόδρομον, ἀφιερῶσατε εὐστόχως τὸν Ἱερὸν σας Ναόν, τὸ καταφύγιον τῶν ψυχῶν σας.

Μαζὶ μὲ τοὺς ἀκοιμήτους πρέσβεις τούτους, ἔχετε καὶ τὰς ἰδικὰς μας εὐχὰς καὶ προσευχὰς, τοῦ Πατριάρχου σας, ὁ ὁποῖος πάντοτε προσεύχεται ὑπὲρ πάσης ψυ-χῆς χριστιανῶν ὀρθοδόξων, καθὼς καὶ τοῦ Ἱερωτάτου καὶ στοργικοῦ Ποιμενάρχου σας ἀγίου Γερμανίας, τοῦ μὴ διδόντος ὕπνον τοῖς βλεφάροις του διὰ τὴν κατὰ Θεὸν εὐημερίαν σας καὶ τῶν ἀγαπητῶν κληρικῶν σας. Ἐπὶ πᾶσι δέ, διότι εἴσθε σεῖς, οἱ ὁμογενεῖς Ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ κεχαριτωμένοι πιστοὶ εἰς τὴν παράδοσιν καὶ εἰς τὰς ἀξίας τοῦ Γένους μας καὶ τῶν ἰδιατέρων ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν τόπων τῆς καταγωγῆς σας, τὰ ὁποῖα ὀρθοδόξως τηρεῖτε καὶ μεταδίδετε ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν.

Ἐχοντες, λοιπὸν, τὴν Κυρίαν Θεοτόκον καὶ τὸν Τίμιον Πρόδρομον, τὸν μάρτυρα τῆς ἀληθείας καὶ μεσίτην τῆς Χάριτος, δὲν ἔχετε τίποτε νὰ φοβῆσθε, τέκνα ἐν Κυρίῳ προσφιλέστατα, ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου καὶ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν πειρασμικῶν καθ' ἡμέραν καταστάσεων, διότι σεῖς, ἐδῶ εἰς τὸ Reutlingen, ἔχετε τοὺς μεγαλυτέρους πρεσβευτὰς, ἀοράτους ἀλλὰ πάντοτε παρόντας καὶ θαυματουργοῦν-τας, οἱ ὁποῖοι καὶ εἰκονίζονται ὡς τὰ κατ' ἐξοχὴν προεξάρχοντα πρόσωπα τῆς θείας οἰκονομίας καὶ πρότυπα σωτηρίας καὶ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως εἰς ἰσοτίμους πρὸς τὴν Εἰκόνα τοῦ ἀοράτου Θεοῦ εἰκόνας κάθε Ὀρθοδόξου Ναοῦ μας, ὅπως καὶ εἰς τὸν ἰδικὸν σας ἐδῶ.

Μὲ τὴν βεβαιότητα αὐτὴν, ἐπικοινωνοῦμε σήμερα καὶ μαζὶ σας, ἀδελφοὶ Ὀρθόδοξοι τῆς πόλεως αὐτῆς καὶ ὀλοκλήρου τῆς μεγάλης αὐτῆς Χώρας, καὶ συμμερι-ζόμεθα τὴν ἐόρτιον χαρὰν τοῦ Ποιμενάρχου σας, προσφιλεστάτου ἀδελφοῦ ἀγίου Γερμανίας, τοῦ προσθέσαντος καὶ τὸν λίθον τοῦτον τὸν τίμιον εἰς τὸ ἱερὸν οἰκοδόμημα τῆς λαχούσης αὐτῷ Ἐπαρχίας, τὴν ἀνακαίνισιν δηλαδὴ καὶ λειτουργίαν τοῦ περικαλλοῦς τούτου οἴκου τοῦ Θεοῦ. Ἐδῶ εἰς τὴν περιοχὴν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διακονεῖ καὶ ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Ἀρίστης κ. Βασίλειος, ὁμογάλακτος ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν Χάλ-κην, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκφράζομεν τὴν Πατριαρχικὴν μας εὐαρέσκειαν καὶ τὸν ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς. Ἐπίσης μοιραζόμεθα καὶ τὴν ἰδικὴν σας χαρὰν καὶ εὐφροσύνην, καὶ συγχαίροντες ὅλους σας καὶ τοὺς κοπιάσαντας κληρικούς

σας, εὐχόμεθα ὁ Ναὸς αὐ-τὸς νὰ στεγάσῃ πάντοτε τοὺς πνευματικοὺς ἀναστεναγμοὺς, τοὺς καρδιακοὺς πόθους καὶ τὰς φιλοθέους ἐντεύξεις σας καὶ νὰ εἶναι δι' ὅλους ἐσᾶς καὶ διὰ κάθε προσερ-χόμενον εἰς αὐτὸν ἐν πίστει: "λιμὴν χειμαζομένων, ἰατρεῖον παθῶν, καταφυγὴ ἀσθε-νῶν", οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ Κυρίου "ἀνοικτοὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ τὰ ὄψα Του προσέχοντα εἰς τὴν δέησιν τῶν ἐν φόβῳ καὶ εὐλαβείᾳ ἐν αὐτῷ εἰσιόντων καὶ ἐπικα-λουμένων τὸ πάντιμον καὶ προσκυνητὸν Ὄνομά Του" (εὐχὴ ἐγκαινίων).

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Εὐρισκόμεθα εἰς τὴν Γερμανίαν κατόπιν προσκλήσεως τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκ-κλησίας διὰ νὰ τιμήσωμεν τὴν ἐπέτειον τῆς συμπληρώσεως πεντακοσίων ἐτῶν ἀπὸ τῆς Μεταρρυθμίσεως. Καὶ τὴν τιμῶμεν ὡς μίαν προσπάθειαν ἐπιγνώσεως ἀκριβῶς τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ. Τὴν τιμῶμεν οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ διὰ πολλοὺς ἐπὶ μέρους λόγους, ἰδιαίτερος ὁμως, διότι ὁ Λούθηρος καὶ οἱ πρωτεργάται τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐστράφησαν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν πρωτεύθυνον ἐν τῇ μαρτυρίᾳ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐν ἀγάπῃ καὶ κατανοήσει προσεγγίσεως πρὸς πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καί, πλέον συγκεκριμένως, πρὸς τοὺς ἀειμνήστους προκατόχους μας Πατριάρχας Ἰερεμίαν Β', τὸν Τρανόν, καὶ Κύριλλον, τὸν Λού-καριν, καὶ ἐζήτησαν διάλογον καὶ συνέργειαν "πρὸς λειτουργικὴν βίωσιν τοῦ μυστη-ρίου τῆς ἐνότητος", ἔστω καὶ ἂν αἱ τότε συνθῆκαι καὶ ἐξωτερικοὶ παράγοντες δὲν ἐπέτρεψαν τὴν συνέχισιν τῆς διαλογικῆς ταύτης συνεργασίας.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, διαπρύσιος κῆρυξ καὶ πρωτεργάτης τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ἀνθρώπων καὶ τῆς διαρραγείσης ἐνότητος τῶν χριστιανῶν, συνεχίζει τὸν διάλογον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀληθείας, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ πάντων τῶν θελώντων εὐσεβῶς καὶ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ζῆν, ἀναλισκόμενον καθη-μερινῶς εἰς τὴν διακονίαν τῆς ἐνότητος ταύτης, παρὰ τὰς δριμείας "ἐφόδους" τῶν μὴ εἰδόντων καὶ ἐπιπολαίως κρινόντων τὴν θεῖαν ἐντολὴν καὶ νυχθήμερον ἱκεσίαν τῆς Ἐκκλησίας "ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως". Τοῦτο τὸ ἀγαθὸν τῆς ἐνότητος, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, ἐπιδιώκομεν καὶ δι' αὐτὸ ἐργαζόμεθα καὶ συνεργαζόμεθα καὶ μὲ τὴν ἀδελφὴν Εὐαγγελικὴν Ἐκκλησίαν ἐν Γερμανίᾳ, καθὼς καὶ μὲ τὴν Ρωμαιοκαθο-λικὴν Ἐκκλησίαν καὶ μὲ ὅλας τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας, πρὸς τοὺς παρόντας ἐκπροσώπους τῶν ὁποίων καὶ ἀπευθύνομεν θερμὸν Πατριαρχικὸν ἀδελ-φικὸν χαιρετισμὸν.

Ἡ δὲ Χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πατρικὴ εὐλογία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου νὰ εἶναι πάντοτε μαζί σας, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἠγαπημένα”.

Ἀκολούθως, ὁ Παναγιώτατος ἀνεχώρησεν ἐκ νέου διὰ τόν εὐαγγελικόν ναόν Stiftskirche τῆς Τυβίγγης, ἔνθα ἐτελέσθη ἐπίσημος Ὁρθόδοξος Δοξολογία, τοῦ Πατριάρχου ἀπευθύναντος ἐποικοδομητικὴν ὁμιλίαν πρὸς τοὺς ἐκκλησιασθέντας πιστοὺς.

Τὸ ἑσπέρας, παρετέθη ὑπὸ τῆς Εὐαγγελικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης ἐπίσημον δεῖπνον πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος ἐν ἐστιατορίῳ τῆς εὐρυτέρας περιοχῆς, καθ' ὃ ὁ Ὑψηλὸς Ἐπισκέπτης, ἀπαντητικῶς πρὸς τὰς εὐχαριστίας ὑπὸ τοῦ ἔλλογ. κ. Michael Tilly, Κοσμητορος, διὰ τὴν τιμητικὴν ἐκ μέρους Του ἀποδοχὴν τῆς ἀπονομῆς τοῦ τίτλου τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Τυβίγγης, ἀπηύθυνεν ἀποχαιρετιστήριον, ἐν ᾧ τῆς μεταβάσεώς Του κατὰ τὴν ἐπομένην εἰς τὴν γερμανικὴν πρωτεύουσαν, προσλαλίαν πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς συνδαιτυμόνας, ἐπικεντρῶσας τὴν ὁμιλίαν Του εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ διακεκριμένου τούτου Πανεπιστημιακοῦ Ἰδρύματος εἰς τὴν γένει προαγωγὴν τῶν θεολογικῶν γραμμάτων καὶ ὅλως ἰδιαίτερος τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου μεταξύ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ.

Τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐπομένης, Τετάρτης, 31^{ης} Μαΐου, ὁ Παναγιώτατος μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας Του ἀνεχώρησεν ἀεροπορικῶς ἐκ Στουτγκάρδης διὰ τὸ Βερολίνον, τρίτον σταθμὸν τῆς Πατριαρχικῆς περιοδείας, προπεμφθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν Στουτγκάρδῃ διπλωματικῶν ἀποστολῶν τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος κ.κ. Ahmet Akinti καὶ Παναγιώτου Πάρτσου, ὑπὴν τήθη δέ ἐν τῷ ἀερολιμένῳ Tegel τῆς γερμανικῆς πρωτεύουσας ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. κ. Θεοδώρου Δασκαρόλη, Πρέσβευος τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίνω, παρουσία ἐκπροσώπου τῆς Ἐθιμοτυπίας τῆς Γερμανικῆς Προεδρίας.

Πρὸ τῆς μεταβάσεώς Του εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Ritz-Carlton, ἔνθα καὶ κατέλυσεν, ὁ Πατριάρχης ηὐλόγησε τὸ ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γερμανίας παρατεθέν γεῦμα ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἐστιατορίῳ «Ποικιλία», παρουσία τοῦ Ἐντιμ. κ. Χρήστου Ντοκομέ, Ἐμπορικοῦ Ἀκολούθου τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας, ὁ Παναγιώτατος ἐδέχθη εἰς τὸ κατάλυμά Του τὸν ἐξοχ. κ. Cem Özdemir, βουλευτὴν τοῦ γερμανικοῦ Κοινοβουλίου καὶ Ἀρχηγὸν τοῦ Γερμανικοῦ Κόμματος τῶν «Πρασίνων», μεθ' οὗ συνεζήτησε θέματα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Πατριάρχης ἐδέξατο, ὡσαύτως ἐν τῷ καταλύματί Του, τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἐξοχ. κ. Volker Kauder, Προέδρου τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ὁμάδος τῶν Χριστιανοδημοκρατῶν (CDU/CSU) εἰς τὸ Ὁμοσπονδιακὸν Κοινοβούλιον τῆς χώρας (Deutscher Bundestag), μεθ' οὗ ἀντήλλαξεν ἀπόψεις περὶ συγχρόνων ζητημάτων, μέ ἔμφασιν εἰς ζητήματα θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, καταπολεμήσεως τῆς τρομοκρατίας καὶ ἐνισχύσεως τῶν προϋποθέσεων διὰ

τήν ἀπρόσκοπτον συνέχισιν τῆς διεθνoῦς ἀποστολῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὴν μαστιζομένην ἀνθρωπότητα.

Ὁ Πατριάρχης ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διὰ τὴν ἀγαστὴν συνεργασίαν τῆς γερμανικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Αὐγουστίνου. Ὁ ἐξοχώτατος ἐπέδειξεν ἐνδιαφέρον νὰ πληροφορηθῆ τὰ ἀπασχολοῦντα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προβλήματα, τοῦ Πατριάρχου ἀναπτύξαντος τὰ αἰτήματα τοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸν χῶρον τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἰδιαίτερος τῆς ἐλευθερίας θρησκείας, συνειδήσεως καὶ θρησκευτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐνῶ ἐπεσήμανε τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐμπράκτου σεβασμοῦ τῆς ἰσότητος ὄλων τῶν πολιτῶν τῆς Τουρκίας, λαϊκῶν καὶ κληρικῶν, ἄνευ τῶν εἰς βᾶρος των διακρίσεων καὶ ἀδικιῶν τοῦ παρελθόντος.

Ὁ Παναγιώτατος παρεκάλεσε τὸν ἐξοχ. κ. Volker Kauder νὰ διαβιβάσῃ πρὸς τὴν Ἐξοχ. κ. Angela Merkel, Καγκελλάριον τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, τὰς ἐγκαρδίους ἐυχὰς καὶ εὐχαριστίας Του διὰ τὴν ἀμέριστον συμπαράστασιν τῆς Ἐξοχωτάτης εἰς τὰ ἀπασχολοῦντα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ζητήματα.

Τὸ ἑσπέρας, ὁ Πατριάρχης κατηθύνθη ἀτμοπλοικῶς εἰς τὴν ἐν Potsdam κατοικίαν τοῦ πρέσβευς τῆς Ἑλλάδος, ἐξοχ. κ. Θεοδώρου Δασκαρόλη, καὶ ἠλόγησε τὸ πρὸς τιμὴν Αὐτοῦ παρατεθέν ἄριστον, τῇ συμμετοχῇ πάντων τῶν μελῶν τῆς Πατριαρχικῆς συνοδείας, τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου, μετὰ κληρικῶν συνεργατῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐντιμ. κ.κ. Εὐσταθίου Παῖζη - Παραδέλλη καὶ Ἰωάννου Πυργάκη, Συμβούλων Πρεσβείας, Στεφάνου Ἰωαννίδου καὶ Ἀριστείδου Ραδιοπούλου, Γραμματέων, καὶ Φωτίου Φιλέντα, Προξένου. Κατὰ τὴν γενομένην πρόποσιν πρὸς τιμὴν τοῦ ἀμφιτρύωνος, ἐκφράσαντος τὴν ἐκτίμησίν του εἰς τὴν διεθνoῦς ἀκτινοβολίας προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου καὶ ἐξάρανος τὴν κατὰ τὴν διαρρεύσαν εἰκοσιπενταετίαν, ὑπὸ τὴν πεπνυμένην οἰακοστροφίαν Του, προβολὴν καὶ ἀνάδειξιν τῆς οἰκουμενικῆς ἐμβελείας τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ὁποίαν ἐχαρακτήρισεν ὡς «τὴν ἀκοίμητον κανδύλαν καὶ τὸν ἄσβεστον φάρον τοῦ Ὁρθοδόξου Γένους», ὁ Παναγιώτατος ἀνεφέρθη εἰς τὴν ποιμαντικὴν μέριμναν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Γερμανίας, πρὸς τοὺς ἐξ Ἑλλάδος καὶ ἀλλαχόθεν προερχομένους πολυπληθεῖς μετανάστας ἐν τῇ Χώρα, λόγῳ τῆς εἰσέτι σοβούσης παγκοσμίου οικονομικῆς κρίσεως, ἀποσκοποῦσαν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἀποτροπὴν φαινομένων ἀφομοιώσεως των κατὰ τὴν διαβίωσιν των ἐντὸς πολυπολιτισμικῶν, πολυεθνικῶν καὶ προλυθρησκευτικῶν περιβαλλόντων, ἀφ' ἑτέρου δέ εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πολιτιστικὴν των καλλιέργειαν. Κατακλείων, ὁ Πατριάρχης ἠύχαρίστησε τὸν ἐξοχ. κ. Δασκαρόλην διὰ τὰς προσπαθείας τὰς ὁποίας καταβάλλει πρὸς ἐξυ-

πηρέτησιν τῶν ὁμογενῶν καί πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δεσμῶν μεταξύ Ἑλλάδος καί Γερμανίας, ἐπιδαφιλεύσας τὰς Πατριαρχικὰς Αὐτοῦ εὐχὰς πρὸς πάντας τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὴν ἑλληνικὴν πρεσβείαν.

Τὴν πρωΐαν τῆς Πέμπτης, 1^ης Ἰουνίου, δευτέρας ἡμέρας τῆς παραμονῆς Του ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, ὁ Πατριάρχης ἐπεσκέφθη ἐθιμοτυπικῶς τὴν πρεσβείαν τῆς Τουρκίας, ὑπαντηθεὶς τιμητικῶς ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. Πρέσβευος κ. Ali Kemal Aydin καὶ συνεργατῶν αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἐγκάρδιον συνομιλίαν των, ὁ Παναγιώτατος ἐξέφρασε πρὸς τὸν κ. Πρέσβυν τὴν βαθεῖαν λύπην τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας διὰ τὸ ἐπισυμβάν ἐν Şirnak τῆς Νοτιανατολικῆς Τουρκίας στρατιωτικὸν δυστύχημα μὲ πολλὰ θύματα.

Ἀκολουθῶς, ὁ Παναγιώτατος, ἐπιστρέψας εἰς τὸ κατάλυμά Του, ἔσχε συνάντησιν μετὰ τοῦ πρῶην Προέδρου τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου ἐξοχ. κ. Hans-Gert Pöttering, Προέδρου νῦν τοῦ Ἰδρύματος «Konrad-Adenauer». Κατὰ τὴν συνάντησιν, ὁ Πατριάρχης ἐμνήσθη τῆς ἐπισκέψεως τοῦ εἰρημένου διακεκριμένου πολιτικοῦ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 2016, πιστοῦ φίλου καὶ ὑποστηρικτοῦ τῶν δικαίων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὅτε καὶ ὁ ἐξοχώτατος εἶχεν ἀπευθύνει πρόσκλησιν τῷ Πατριάρχῃ νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ ὑπ' αὐτὸν Ἰδρύματος. Κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν ταύτην μακρὰν συνομιλίαν ἀντηλλάγησαν ἀπόψεις περὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων, ὡς καὶ περὶ συγχρόνων ζητημάτων, ὡς τὸ μεταναστευτικόν, ἡ ἐπέλασις τῆς τρομοκρατίας καὶ τοῦ φονταμενταλισμοῦ, αἱ σχέσεις τῆς Ὀρθοδόξου μετὰ τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ κατάστασις τῶν ἐναπομεινάντων χριστιανικῶν πληθυσμῶν ἐν Μέσῃ Ἀνατολῇ, ἡ ἐπαναλειτουργία τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, κ.ἄ.

Τὴν μεσημβρίαν, ὁ Πατριάρχης ἠλόγησε τὸ ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γερμανίας παρατεθέν γεῦμα ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ Ritz-Carlton, παρουσίᾳ τῶν Πρέσβων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου ἐξοχ. κ.κ. Θεοδώρου Δασκαρόλη καὶ Ἀνδρέου Χατζηχρυσάνθου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας, ἡ Α.Θ. Παναγιότης μετέβη εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ἰδρύματος «Konrad-Adenauer» καὶ ἐξεφώνησε, γερμανιστί, βαρυσήμαντον ὁμιλίαν μὲ θέμα «Ὀρθοδοξία καὶ Ἀνθρώπινα Δικαιώματα» ('Orthodoxie und Menschenrechte'), παρουσίᾳ διακεκριμένων ἐκπροσώπων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, τοῦ διπλωματικοῦ καὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κόσμου τῆς γερμανικῆς πρωτεύουσας, μεταξύ τῶν ὁποίων ὁ Ἀποστολικὸς Νούντιος Σεβ. κ. Nikola Eterovic, οἱ Πρέσβεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου ἐξοχ. κ.κ. Θεόδωρος Δασκαρόλης καὶ Ἀνδρέας Χατζηχρυσάνθου, ὁ Σύμβουλος Α' τῆς τουρκικῆς πρεσβείας καὶ πλῆθος κόσμου. Τὸν Παναγιώτατον προσεφώνησαν ἀλληλοδιαδόχως διὰ καταλλήλου προσλαλιᾶς ὁ ἐξοχ. κ Hans-Gert Pöttering, ὁ ΡΚαθολικὸς

Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Βερολίνου Σεβ. κ. Heiner Koch καί ὁ Εὐαγγελικός Ἐπίσκοπος Βερολίνου – Βρανδεμβούργου Θεοφιλ. κ. Markus Dröge.

Κατά τήν ὁμιλίαν Του, ὁ Παναγιώτατος ἐχαρακτήρισε τά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ὡς μίαν σημαντικήν πολιτικήν καί ἀνθρωπιστικήν κατάκτησιν εἰς τήν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ἀρχική δυσπιστία τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως ἔναντι τοῦ κινήματος τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, τό ὅποιον εἶχεν ἐπίσης στραφεῖ κατά τῆς Ἐκκλησίας, ἔχει σήμερα ἀφήσει τήν θέσιν της εἰς μίαν συνεργασίαν ἐπί τῇ βάσει τοῦ κοινοῦ προσανατολισμοῦ πρὸς τήν προστασίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας.

Τά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ἀμφισβητοῦνται εἰς τήν ἐποχήν μας ἐκ μέρους τῶν μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν, αἱ ὅποιαί τά θεωροῦν ἀπειλήν τῶν παραδοσιακῶν ἀξιών των. Πολλά διά τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος ἐξαρτῶνται ἀπό τήν μετάβασιν ἐκ τοῦ ἀντιλόγου εἰς τόν διάλογον θρησκειῶν καί δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ στάσις τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τό θέμα τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι ἐνιαία. Καί ἐκ μέρους τῆς Ὀρθοδοξίας διατυπώνεται ἡ ἄποψις ὅτι τά ‘δυτικά’ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀσύμβατα μέ τήν ὀρθόδοξον ἀνθρωπολογία καί ὅτι ἀπειλοῦν τήν ταυτότητα τῶν Ὀρθοδόξων. Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἐτόνισεν ὅτι αἱ ἐνστάσεις τῆς Ὀρθοδοξίας ἔναντι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου δέν ὀφείλονται πρωτίστως εἰς θεολογικούς λόγους, ἀλλ’ εἰς ἀρνητικὰς ἐμπειρίας μέ τήν Δύσιν εἰς τήν πορείαν τῶν σχέσεων τῶν δύο μερῶν.

Ὁ Πατριάρχης ὑπεγράμμισεν ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία δίδει ἰδιαιτέραν ἔμφασιν εἰς τήν κοινωνικήν καί κοινοτικήν διάστασιν τῆς ἐλευθερίας. Κεντρική ἔννοια τῆς ὀρθοδόξου ἀνθρωπολογίας εἶναι τό ‘πρόσωπον’. Ἐπί τῇ βάσει τῆς προσωπικοκεντρικῆς ἀνθρωπολογίας της, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἠμπορεῖ νά συμβάλῃ οὐσιαστικῶς εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν τάσεων μετατροπῆς τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἀτομικάς διεκδικήσεις.

Ὁ Παναγιώτατος ἔκλεισε τήν ὁμιλίαν Του ὑπενθυμίσας ὅτι ἡ ὀρθόδοξος θεώρησις καί κλήσις τοῦ ἀνθρώπου ὑπερβαίνει τόν ὀρίζοντα τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ὁ χριστιανός δύναται νά παραιτῆται ἐν ἐλευθερίᾳ ἀπό τήν διεκδίκησιν τῶν ἀτομικῶν του δικαιωμάτων ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης καί τοῦ πλησίον.

Ἀκολούθως ὁ Πατριάρχης μετέβη εἰς τό Προεδρικόν Μέγαρον, ἔνθα καί ἔσχε κατ’ ἰδίαν συνάντησιν μετά τοῦ Ἐξοχ. κ. Frank-Walter Steinmeier, Προέδρου τῆς Ὀμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, τόν ὅποιον καί συνεχάρη καί ἐκ τοῦ σύνεγγυς διά τήν πρόσφατον ἐκλογήν του εἰς τό ὑπατον πολιτικόν ἀξίωμα τῆς χώρας. Κατά τὰς περί τήν μίαν καί ἡμίσειαν ὥραν συν-

ομιλίας, αἵτινες διεξήχθησαν ἐντός ἐγκαρδίου ἀτμοσφαίρας, ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας ἐξέφρασε πρὸς τὸν ὑπατον Πολιτειακὸν Ἄρχοντα τῆς χώρας τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν παρεχομένην ὑπο τῆς Χώρας του συμπαράστασιν πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ διαβιοῦντας Ὁρθοδόξους καὶ τὸν Ποιμένα αὐτῶν, Σεβ. Μητροπολίτην κ. Αὐγουστίνον, τονίσας ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καταδικάζει κατὰ τὸν ἐντονώτερον τρόπον πᾶσαν μορφήν βίας, φανατισμοῦ, μίσους καὶ τρομοκρατίας.

Ὁ Ἐξοχ. Πρόεδρος, ἀφοῦ ἐξήρε τὰς Πατριαρχικὰς πρωτοβουλίας ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τοῦ διαχριστιανικοῦ καὶ τοῦ διαθρησκευτικοῦ διαλόγου καὶ τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς οικολογικῆς καὶ τῆς προσφυγικῆς κρίσεως, ἐπέδειξεν ἐνδιαφέρον νὰ πληροφορηθῆ τὰ ἀπασχολοῦντα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προβλήματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐξέθεσεν αὐτῷ ὁ Πατριάρχης.

Ὁ Παναγιώτατος, τέλος, ἐνημέρωσε τὸν Ἐξοχ. κ. Πρόεδρον διὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς καὶ διὰ τὰς ἀγαστὰς σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ΕΚΔ.

Τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας, ὁ Πατριάρχης ηὐλόγησε τὸ ὑπὸ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Γερμανίας παρατεθὲν ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον ἐν τῷ ἐστιατορίῳ «Facil», κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ὁ ἀπολογισμὸς τῆς πενθήμερου ἱεραποδημίας τοῦ Πατριάρχου εἰς Γερμανίαν, ὡς παρασχούσης τὴν εὐκαιρίαν τὸ μὲν πρὸς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ χριστεπωνύμου ποιμνίου τῆς ἐκεῖ Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὸ δὲ πρὸς ἀξιολόγησιν τοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταεπταετίαν ἐπιτελεσθέντος ἔργου τοῦ Ποιμενάρχου καὶ τῶν κληρικῶν αὐτῆς.

Τὴν μεσημβρίαν τῆς Παρασκευῆς, 2^ας Ἰουνίου, ὁ Πατριάρχης, προπεμφθεὶς ἐν τῷ ἀερολιμένῳ Tegel τιμητικῶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Αὐγουστίνου, μετὰ συνεργατῶν αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἐξοχ. Πρέσβευς κ. Θεοδώρου Δασκαρόλη, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Πόλιν, ὑπαντηθεὶς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ, ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχικοῦ Αὐτοῦ Ἐπιτρόπου, Σεβ. Μητροπολίτου Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου κ. Στεφάνου, ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχidiaκόνου κ. Ἀνδρέου.

• Τὰ ὀνομαστήρια τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου

Ἐπὶ τῇ ἰ. μνήμῃ τῶν Ἁγίων ἐνδόξων Ἀποστόλων Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα, ἡμέρᾳ τῶν σεπτῶν Πατριαρχικῶν Ὀνομαστηρίων, ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ

Πατριάρχης, ἐχοροστάτησε κατά τόν Μ. Ἐσπερινόν τῆς ἑορτῆς, τό Σάββατον, 10^{ον} Ἰουνίου, ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ.

Κατ' αὐτόν ἐκκλησιάσθησαν πλεῖστοι Ἱεράρχαι, ὁ Ἐντιμολ. κ. Θεόδωρος Ἀγγελόπουλος, Ἄρχων Μ. Λογοθέτης τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, ὁ Ἐξοχ. Πρέσβυς κ. Εὐάγγελος Σέκερης, Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα, καί πλῆθος πιστῶν ἐκ τῆς Πόλεως καί ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Μετά τήν Ἀπόλυσιν, ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἱερομονάχου Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ, τοῦ Ἰμβρίου, οὗτινος τό ὄνομα φέρει, ἐν συνεχείᾳ δέ ὠμίλησε πρὸς τό ἐκκλησίασμα ἐκφράσας τὰς εὐχαριστίας Αὐτοῦ πρὸς τόν ἱ. Κλῆρον καί τόν λαόν διὰ τήν παρουσίαν των κατά τήν εὐσημον ταύτην ἡμέραν. Ἡ ὁμιλία αὕτη ἔχει ὡς ἀκολούθως:

“Ἱερώτατοι καί Θεοφιλέστατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς, Ἐξοχώτατε κύριε Γενικέ Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος, Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες, Προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Συνήχθημεν χάριτι Θεοῦ ἐπί τό αὐτό, κατά τό ἐπικρατήσαν τά τελευταῖα ἔτη ἔθνος, εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ οἴκου τῆς Ἀγνῆς Θεομήτορος, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκ-λῆ, εἰς αὐτό τό ἱστορικόν σέβασμα καί λαοφίλητον προσκύνημα τοῦ Γένους, διὰ νά ἀναπέμψωμεν τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς πρὸς τόν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, ἀναλη-φθέντα ἐν δόξῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καί καταπέμψαντα «ἐν γλώσσαις πυρίναις» τό Παράκλητον Πνεῦμα ἐπί τοὺς Ἁγίους Αὐτοῦ Μαθητάς καί Ἀποστόλους, Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ νά τιμήσωμεν ἐν ἐκκλησίᾳ τήν ἱεράν μνήμην τῶν Ἀποστόλων Βαρθολομαίου καί Βαρνάβα, καί διὰ νά συνεορτάσωμεν ἐν κοινωσίᾳ ἀγάπης τά ὀνομαστήρια τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, ἐν μέσῳ ἀδελφῶν τιμιωτάτων καί τέκνων πεφιλημένων, τῶν ἐν τῇ Βασιλίδι τῶν πόλεων καί τῶν ἐλθόντων μακρόθεν, διὰ νά μοιρασθοῦν τήν ἐόρτιον χαράν καί νά ἐκφράσουν τήν ἀγάπην καί τόν σεβασμόν των πρὸς τόν Πατριάρχην των. Συμπροσεύχονται μεθ' ἡμῶν, αἱ ψυχαί τῶν ἀναπαυο-μένων ἐν τῷ ἱερῷ αὐλογύρῳ ἀοιδίμων προκατόχων ἡμῶν Οἰκουμενικῶν Πατ-ριαρχῶν, τῶν Ἱεραρχῶν, τῶν Λογάδων τοῦ Γένους καί τῶν ἀμετρήτων ὀρθοδόξων πιστῶν. Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη!

Οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἅγιοι Πάντες, τήν μνήμην τῶν ὁποίων τιμῶμεν αὔριον, τήν τελευταίαν Κυριακὴν τῆς περιόδου τοῦ Πεντηκοσταρίου, καί οἱ ὅποιοι, ὡς λέγει ὁ Ἱερός Χρυσόστομος, «φιλοδέσποτοι ὄντες, τά ὑπὲρ Δεσπότου πάθη μετὰ πολλῆς ἐδέχοντο τῆς προθυμίας καί φαιδρότεροι τούτοις ἐγίνοντο», ἀκτινοβολοῦν τήν δόξαν καί τό ὑπέρλαμπρον φῶς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Μᾶς διδάσκουν τί σημαίνει νά «αἴρωμεν τόν σταυρόν ἡμῶν» καί νά ἀκολουθῶμεν τόν Κύριον. Ὁ τιμώμενος Ἀπόστολος Βαρθολομαῖος ἠκολούθησεν ἐν ἀφοσιώσει τόν Διδάσκαλον, ὠμολόγησεν

Αὐτόν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἐκήρυξε τό Εὐαγγέλιον, καί ὑπέμεινε χριστομιμήτως τό ὑπέρ Αὐτοῦ μαρτύριον.

Ἡ Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, Ἐκκλησία Ἁγίων καί Μαρτύρων τῆς πίστεως, δίδει καί σήμερον εὐθαρσῶς τήν μαρτυρίαν τῆς ἐλευθερούσης Ἀληθείας, ἡ ὁποία εἶναι ὁ Χριστός «γνώσεσθε τήν ἀλήθειαν καί ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς», καί τῆς ἀληθευούσης ἐν ἀγάπῃ ἐλευθερίας, ἐναντι τῶν σημείων τῶν καιρῶν καί τῶν ὑπαρξιακῶν ἀναζητήσεων καί ἀδιεξόδων τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ἐν ἀναφορᾷ πάντοτε πρός τόν αἰώνιον αὐτοῦ προορισμόν, πρός ἐκείνην τήν ἐσχατολογικήν τε-λείαν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία θά δωρηθῇ εἰς τά τέκνα τοῦ Θεοῦ καί εἰς σύνολον τήν κτίσιν. «Ὅτι καί αὕτη ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπό τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τήν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ».

Διηνύσαμεν τό διαρρεῦσαν ἔτος ἀπό τῆς περυσινῆς ἐορτίου συνάξεώς μας ἐδῶ, εἰς τήν Παναγίαν τήν Βαλουκλιώτισσαν, ἀκολουθοῦντες καί ἡμεῖς, ἐνδυναμούμενοι ἀπό τήν θεόδοτον χάριν καί συνεργοῦντες ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μας, τό θυσιαστικόν παράδειγμα τοῦ Ἀποστόλου Βαρθολομαίου, διακονοῦντες τήν Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν καί τά χριστεπώνυμα μέλη αὐτῆς, ἐν τῇ Πόλει τῶν πόλεων καί ἀνά τήν οἰκουμένην, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, φυλάσσοντες τόν ἱερόν τόπον, τόν ὁποῖον ἐλάβομεν εἰς κληρονομίαν ἐκ τῶν Πατέρων μας, τά ὅσια καί τά ἱερά τοῦ Γένους, ἀλλά καί τόν τρόπον τοῦ βίου τῶν ὀρθοδόξων, τήν πατροπαράδοτον εὐσέβειαν, τήν ὀρθήν πίστιν, τήν ὀρθήν λατρείαν καί δοξολογίαν καί τήν ὀρθο-πραξίαν, τήν ἀγάπην καί τήν διακονίαν, ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀδιαπτώτου ἱστορικῆς συνεχείας, ἐν προσευχῇ καί καρτερίᾳ, ἐν χαρᾷ ἐνθέῳ, κατά τό χρυσοστομικόν «ὁ ἐν Θεῷ ὢν ἀεὶ χαίρει» (PG 62. 283), γινώσκοντες ὅτι «τοῖς ἀγαπῶσι τόν Θεόν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν» (Ρωμ. η´, 37).

Προσφιλέστατοι ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ ἐορτή εἶναι πάντοτε καιρός εὐχαριστίας καί εὐγνωμοσύνης, εὐχαριστίας μὲν πρός τόν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν, τόν Θεόν τῆς φιλανθρωπίας καί τοῦ ἐλέους, δι´ ὅσα ἐχαρίσατο καί χαρίζεται εἰς ἡμᾶς. Εὐγνωμοσύνης δέ, πρός ὅσους μᾶς ἐδώρησαν τό ζῆν καί ἐδίδαξαν τό εὖ ζῆν, πρός ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐστήριξαν καί στηρίζουν τήν διακονίαν μας. Καιρός εὐχαριστίας ἐκ βάθους καρδίας πρός ὅλους ὑμᾶς, καί προ-σωπικῶς πρός ἕνα ἕκαστον ἐξ ὑμῶν, οἱ ὁποῖοι εὐγενῶς καί προφρόνως προσήλθετε εἰς τήν Πόλιν διὰ τά ὀνομαστήρια τοῦ Πατριάρχου σας. Ὁ Κύριος, «ὁ ποιῶν μέγала καί θαυμαστά, ἐνδοξά τε καί ἐξαίσια», διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς ἀεὶ ὑπέρ ἡμῶν δεομένης Ζωοδόχου Πηγῆς, νά σᾶς εὐλογῇ καί νά κατευθύνῃ τά διαβήματά σας εἰς τήν ὁδόν τῆς ἄνωθεν εἰρήνης, τῆς «πάντα νοῦν ὑπερεχούσης» (Φιλιππ. δ´ 7).

Ἐρρωσθε ἐν Κυρίῳ!

Ἦκολούθησεν ἐν τῷ προαυλείῳ χώρῳ καλλιτεχνικόν μουσικόν πρόγραμμα ὑπό τοῦ ἐν Κρήτῃ παραδοσιακοῦ συγκροτήματος «Ἄροδαμός» καί τοῦ τμήματος παραδοσιακῆς μουσικῆς τοῦ ἐνταῦθα Συνδέσμου Μουσικοφίλων Πέραν καί παρετέθη δεξιώσεις, καθ' ἣν ὁ Πατριάρχης ἐδέχθη τόν ἱ. κληρον καί τούς πολυαριθμούς προσκυνητάς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καί τούς ὁμογενεῖς, οἵτινες ὑπέβαλον Αὐτῷ τά ἐόρτια σέβη καί τά συγχαρητήριά των.

Τήν ἐπομένην, Κυριακήν τῶν Ἁγίων Πάντων, 11^{ην} ἰδίου, ὁ Πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῶ κατὰ τήν Θείαν Λειτουργίαν, συγχοροστατούντων Αὐτῷ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Γέροντος Νικαίας κ. Κωνσταντίνου, Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Ἀθανασίου, Γέροντος Δέρκων κ. Ἀποστόλου, Ἑλβετίας κ. Ἱερεμίου, Τρανουπόλεως κ. Γερμανοῦ, Δωδώνης κ. Χρυσοστόμου, Μαντινείας καί Κυνουρίας κ. Ἀλεξάνδρου, Ἰμβρου καί Τενέδου κ. Κυρίλλου, Πριγκηποννήσων κ. Ἰακώβου, Προικοννήσου κ. Ἰωσήφ, Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος, Σεβαστείας κ. Δημητρίου, Μυριοφύτου καί Περιστάσεως κ. Εἰρηναίου, Μύρων κ. Χρυσοστόμου, Συνάδων κ. Διονυσίου, Σασίμων κ. Γενναδίου, Ἰκονίου κ. Θεολήπτου, Πιττσβούργου κ. Σάββα, Βελγίου κ. Ἀθηναγόρου, Ρόδου κ. Κυρίλλου, Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ, Ἰσπανίας καί Πορτογαλίας κ. Πολυκάρπου, Κώου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ, Λαγκαδᾶ, Λητῆς καί Ρεντίνης κ. Ἰωάννου, Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στεφάνου, Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρου, Κυδωνιῶν κ. Ἀθηναγόρου, Σουηδίας καί πάσης Σκανδιναυΐας κ. Κλεόπα, Σηλυβρίας κ. Μαξίμου, Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γερασίμου, Σμύρνης κ. Βαρθολομαίου καί Ἱεραπύτνης καί Σητείας κ. Κυρίλλου, καί τοῦ Πανιερχ. Ἀρχιεπισκόπου Τελμησοῦ κ. Ἰώβ.

Ἐκκλησιάσθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Πέργης κ. Εὐάγγελος καί Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀνθηδῶνος κ. Νεκτάριος, Ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν τῇ Πόλει, ἐκ προσώπου τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Bogorodskiy κ. Ἀντώνιος, μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ, ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας Ρωσσίας, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Μαργκβέτι καί Οὐμπίσα κ. Μελχισεδέκ, ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας Γεωργίας, οἱ Θεοφιλ. Ἐπίσκοποι Λαμφάκου κ. Μακάριος, Λεύκης κ. Εὐμένιος, Ναζιανζοῦ κ. Θεοδώρητος, Ἀβύδου κ. Κύριλλος, Ἀμορίου κ. Νικηφόρος, Ἀλικαρνασσοῦ κ. Ἀδριανός καί Ἐρυθρῶν κ. Κύριλλος, Κληρικοί τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καί τῶν παρακειμένων αὐτῇ Ἱ. Μητροπόλεων καί ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, μοναχοί καί μοναχαί, Ἄρχοντες Ὀφφικιάλιοι, οἱ ἐξοχ. Πρέσβυς κ. Εὐάγγελος Σέκερης, Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Πόλει, μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, καί κ. Γεώργιος Πουκαμισᾶς, Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐν Κιέβω, αἱ εὐγεν. κυρίαί Δανάη Βασιλάκη καί Παρασκευή Χα-

ριτίδου, Πρόξενοι ἐν τῇ Πολει καί ἐν Ἀδριανουπόλει, ἀντιστοίχως, ἐκπαιδευτικοί καί μαθηταί τῶν Ὁμογενειακῶν Σχολείων, παράγοντες τῶν Κοινοτήτων τῆς Ὁμογενείας καί πλῆθος προσκυνητῶν ἐξ Ἑλλάδος, Γερμανίας, Ἑλβετίας καί ἐκ τῆς Πόλεως. Παρέστησαν ἐπίσης οἱ ἐντιμ. κύριοι Murat Hazinedar, Δήμαρχος Beşiktaş, καί Mustafa Sarıgül, πρῶην Δήμαρχος Şişli, καί ἡ ἔλλογ. κ. Gülay Barbarosoğlu, πρῶην Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Βοσπόρου.

Ἐν τῷ τέλει, τήν Α.Θ. Παναγιότητα προσεφώνησε κατὰ τό ἔθος ἐκ μέρους τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου ὁ πρῶτος τῇ τάξει αὐτῆς Μητροπολίτης Γέρων Νικαίας κ. Κωνσταντῖνος, εἰπὼν τά ἀκόλουθα:

“Παναγιώτατε Δέσποτα!

Ἡ σημερινή ἐπέτειος τοῦ ὀνόματός Σας, εἰκοστή ἕκτη εἰς τήν σειράν ἐτῶν ἐπιτυχημένης, ἀγωνιστικῆς, πρωτοπόρου καί ἀποτελεσματικῆς Πατριαρχίας προ-βάλλει ὡς ροδοδάκτυλος Ἡώς διαλύουσα τά σκότη καί τά ἐρέβη ὅπου αὐτά προσ-παθοῦν νά ἐπιβάλουν τήν δαιμονική παρουσία τους. Ἡ σορεία τῶν γεγονότων καί τῶν ἐπιτευγμάτων μέ κορωνίδα τήν ἐπιτυχή ἔκβαση τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας, τονίζουν καί ἐνισχύουν κάθε ἀναγεννητική προσπάθεια ἐξυψωτική τῆς μελλοντικῆς προόδου καί πρωτοπορείας τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας. Δίδουν θάρρος καί αἰσιοδοξία παρά τίς ἀντίξοες περιστάσεις καί τά τρικυμιώδη κύματα, παρά τίς ἀπαισιόδοξες προβλέψεις καί ἡ Ἀργώ, τό καράβι τῶν ἐλπίδων μας, χάρις εἰς τόν πεπειραμένο πηδαλιούχο, πιστεύουμε ὅτι πάντα θά ὀδηγῆται σέ λιμένα σωτηρίας.

Θά μιλήσουμε γιά πολλά χρόνια γύρω στά ἐπιτεύγματα τῆς ὅλης σταδιο-δρομίας Σας ἀπό τήν ἐποχή πού ἐλάβατε τόν πρῶτο βαθμό τῆς ἱερωσύνης μέχρι σήμερα μέ κέντρο τήν σύγκληση τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας, προνόμιο πού Σᾶς ἐχάρισε ὁ Θεός ὡς ἐπιβράβευση τῆς πολύπλευρης πνευματικῆς Σας πορείας.

Πολλοί ἐπεχείρησαν, ἔχοντες κρυφόν πόθον, νά προβληθοῦν καί νά οἰκαιο-ποιηθοῦν ὅσα μέ τόσον ζῆλον, τόση προσπάθεια, «ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις» κατ-ορθώσατε νά φέρετε εἰς πέρας. Ἡ ἐμβέλεια τῆς ἰσχύος Σας ἔτρεψε πολλούς εἰς φυγήν πρός ὄφελος ἐπιτυχίαν, ἐπιβράβευσιν καί ἐπικράτησιν τοῦ Σεπτοῦ καί αἰωνοβίου Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Μιά ὀνοματική ἐορτή καθίσταται γεγονός πολυδιάστατον ὅταν τό τιμώμενον πρόσωπον ἔχει εἰς τό ἐνεργητικόν του σωρείαν πράξεων θετικῶν πού τό συνδέουν μέ τόν θεσμόν τοῦ ὁποίου προΐσταται καί τήν Ἱστορία ἐπέκεινα τόπου καί χρόνου. Μέ αὐτά τά δεδομένα ἐορτάζει σήμερα ὁ

σεβαστός ποδηγέτης τῆς Οἰκουμενικῆς ταύτης Καθέδρας σεπτός Πατριάρχης μας.

Δέν θά ἀπαριθμήσουμε καί πάλι τά ἐπιτεύγματα, δέν θά ἐπαναλάβουμε νά ἐπαινέσουμε τήν σύνεση, τήν ὑπομονή καί ἐπιμονή Του ὡστε τό σεπτόν Κέντρον τοῦ ὁποίου προΐσταται νά δίδει πανταχοῦ καί πάντοτε ἕνα ζωντανό καί διαρκές παρόν ἀσχέτως πρός τάς ἐκάστοτε συνθῆκας καί περιστάσεις.

Σήμερα ὅλως ἰδιαιτέρως θά Τοῦ εὐχηθοῦμε ὅλοι, ἐν ἐνί στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ νά εἶναι πολλά γόνιμα καί καρποφόρα, ὅπως πάντοτε, τά ἔτη τῆς Πατριαρχίας Του, γιά τό καλό τῆς φιλότατης Ὁρθοδοξίας μας καί τοῦ Γένους μέσα σ' ἕνα κόσμον πού διαρκῶς θά βελτιώνεται, σ' ἕνα κόσμον πού θά παύσουν τά μίση καί οἱ ἀλληλοσπα-ραγμοί καί θά βασιλεύει ἡ παγκόσμια εἰρήνη, ἡ ἀγάπη καί ὁ ἀλληλοσεβασμός, χωρίς συνδιασμούς καί συγκερασμούς ἐθνοτικούς ἢ θρησκευτικούς μέ σκοπό τήν ἀνάδειξη μιᾶς πανανθρώπινης καί διαχρονικῆς ἱεραρχήσεως ἐνός ἀνωτέρου πνευματικά πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος θά ὑποτάσσει τήν ὕλη στό πνεῦμα καί θά ἐξυψώνεται πάνω ἀπό κάθε ἀντίρροπη δύναμη γιατί θά πηγάζει ἀπό τόν Θεό, θά ταυτίζεται μέ τό «κατ' εἰκόνα» καί ὁ ἄνθρωπος δέν θά εἶναι ἔρμαιο- τῶν παιγνιδιῶν τῆς μοίρας, οὔτε θά κυριαρχεῖται μόνο ἀπό τήν ὀξύτητα τοῦ νοῦ ἀλλά ἰδιαιτέρως ἀπό τήν ὀξύτητα τοῦ πνεύματος γιατί τό πνεῦμα παραπέμπει στήν ἔννοια τοῦ χαρίσματος. Τότε ὁ ἄνθρωπος μέσα σέ ἄνεμο ἀληθινῆς ἐλευθερίας θά ξαναβρῆ τό χαμένο του πρόσωπο, θά ξελαφρώσει ἀπό τό ἐντός του ἀπύθμενο κενό καί μεταμορφωμένος θά ὀδηγηθεῖ στή λύτρωση.

Μέ αὐτό τό πνεῦμα ἐκφράζουμε τά πιό βαθειά αἰσθήματα τῆς Ἱεραρχίας πού Σᾶς περιβάλλει καί τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀναμένει πάντοτε ἕνα λόγο ἀπό τό ἅγιο στόμα Σας.

Πολλά τά ἔτη Σας Παναγιώτατε!”

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Bogorodskiy κ. Ἀντώνιος ἀνέγνωσε συγχαρητήριο Μήνυμα τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας καί πάσης Ρωσσίας κ. Κυρίλλου, καί ἐν τέλει ὠμίλησεν ὁ Πατριάρχης ὡς ἐξῆς:

“Ἱερώτατοι καί Θεοφιλέστατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι, Τίμιοι ἐκπρόσωποι τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν Ἱεροσολύμων, Ρωσσίας καί Γεωργίας, καί τῆς Ἱεραρχίας Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας, Ἐξοχώτατε κύριε Γενικέ Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος, Ἐντιμολο-γιώτατοι Ἄρχοντες, Ἐλλογιμώτατοι Ἐκπαιδευτικοί, φίλοι μαθηταί καί μαθήτριά, Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Μέ ἔντονον συγκίνησιν ἠκούσαμεν ὅσα ἀνέφερον ὁ Ἱερώτατος ἀδελφός ἅγιος Νικαίας κ. Κωνσταντῖνος ἐκ μέρους τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου, ἐπί τοῖς ὀνομαστη-ρίοις τῆς ἡμῶν Μετριότητος. Εὐχαριστοῦμεν ἐκ βάθους καρδίας τούς τιμιωτάτους ἀδελφούς Ἀρχιερεῖς καί πάντας ὑμᾶς διά

τὴν παρουσίαν σας ἐν Φαναρίῳ, διὰ νὰ συμπνευματισθῶμεν, νὰ συμπροσευχηθῶμεν καὶ νὰ συνεορτάσωμεν.

Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἐορταὶ εἶναι ἀποκάλυψις τῆς ζωῆς ὡς κοινότητος, ὡς συν-αντήσεως καὶ συνάξεως. Ἐορτάζοντες, πάντοτε συνεορτάζομεν, κοινωνοῦμεν τὴν ζωὴν, μοιραζόμεθα τὴν χαρὰν. Ἡ ἐορτὴ εἶναι πάντοτε «πλήρωμα τοῦ χρόνου», βίωσις τῆς θείας φιλανθρωπίας, καιρὸς εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας διὰ τὸ δῶρον τῆς ζωῆς. Τὸ ἐορτάζειν εἶναι ἀναστάσιμος ἐμπειρία καὶ ἔχει οὐσιαστικῶς ἐσχατολογικὴν ἀναφοράν.

Τιμῶμεν σήμερον, συν - ἐορτάζοντες καὶ συν – χαίροντες, τὴν μνήμην τῶν Ἀποστόλων, τῶν «γεωργῶν τῆς οἰκουμένης», κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομον, Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα καὶ, κατὰ ἀγαθὴν συγκυρίαν, καὶ τοὺς Ἁγίους Πάντας, τὸ «φι-λόθεον καὶ φιλόστοργον» γένος, τὸ ἀπ' αἰῶνος τῷ Θεῷ εὐαρεστῆσαν. Ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία διασώζει τὴν ἀγιότητα εἰς τὸ κέντρον τῆς ζωῆς τῆς. Ἡ ζωὴ, οἱ λόγοι, τὰ ἔργα, αἱ ἱεραὶ εἰκόνες καὶ τὰ ἱερά λείψανα τῶν Ἁγίων, ἀποτελοῦν εἰκονισμόν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἀνοίγουν τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ, βεβαιώνουν ὅτι οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν (Ἐβρ. ιγ' 14). Οἱ Ἅγιοι εἶναι ἀπτή μαρτυρία τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον, καὶ τῆς ἰσχύος τῆς πίστεως εἰς Χριστόν, ἡ ὁποία δύναται «καὶ ὄρη μεθιστάνειν». Ἐπειδὴ ἡ ἀγιότης καὶ ἡ θυσία τῶν μαρτύρων ἀποκαλύπτει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, τιμᾶται ἡ μνήμη των ἐν Ἐκκλησίᾳ, μέ τὴν ἔκπαγλον λαμπρότητα τῆς Θείας Λειτουργίας.

Εὐχαριστοῦμεν τὸν Πανάγιον Θεόν διὰ τοὺς Ἁγίους, τοὺς ὁποίους ἐχαρίσατο καὶ χαρίζεται εἰς τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν. Τιμῶμεν τοὺς Ἁγίους αἰτούμενοι τὴν μεσιτείαν αὐτῶν καὶ μιμούμενοι τὴν τοῦ βίου αὐτῶν ἀναστροφήν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ ἐν Φαναρίῳ φυλάσσομεν τὴν τιμίαν παρακαταθήκην τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης. Ἡ μαρτυρία ἡμῶν, ὅ,τι λέγομεν καὶ πράττομεν, ὅ,τι ὁμολογοῦμεν καὶ κηρύττομεν ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ γραφίδι, εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατρι-αρχείου, εἶναι ἔκφρασις τῆς μερίμνης καὶ τῆς στοργῆς τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον, καθ' ὅτι αὕτη «καὶ τοὺς ἄλλους συνέχει καὶ στηρίζει Θρόνους, καὶ δόξα χριστιανῶν ἀναδεικνύεται, ἅμα καὶ καύχημα», διὰ νὰ εἴπωμεν μετὰ Νεκταρίου τοῦ Ἱεροσολύμων.

Δῶρον πολῦτιμον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαόν αὐτοῦ, τὸ μεγαλύτερον ἐκκλησια-στικόν γεγονός κατὰ τὸ διαρρεῦσαν χρονικόν διάστημα ἀπὸ τοῦ περυσينوῦ συνεορ-τασμοῦ τῶν ὀνομαστηρίων τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, καὶ ὄχι μόνον κατὰ τὸ σύν-τομον αὐτὸ διάστημα τοῦ ἐνός ἔτους, ἦτο ἡ πραγματοποίησις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἡ ὀλοκλήρωσις τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς

ὀρθοδόξου κανονικῆς παραδόσεως. Ἡ πρόσληψις καὶ ἡ ἀξιοποίησις τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὴν ὀργάνωσιν, τὴν μυστηριακὴν καὶ πνευματικὴν ζωὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ τοὺς λοιποὺς χριστιανοὺς καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν μαρτυρίαν αὐτῆς ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ, κατὰ τὴν οἰκουμενικὴν διάστασιν καὶ προοπτικὴν τῆς Ἐκκλησίας μας, θὰ συμβάλουν εἰς τὴν εὐστάθειαν καὶ ἐνότητα τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ εἰς τὴν ἐνδυνάμωσιν τῆς φωνῆς τῆς ἔναντι τῶν συγχρόνων προκλήσεων. Κατὰ τὴν πρόσφατον ἐπίσκεψιν ἡμῶν εἰς Γερμανίαν εἶχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαπιστώσωμεν τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον τῶν ἐπιφανῶν συνομιλητῶν μας διὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Κρήτης. Ὁ κόσμος ἔχει ἐστραμμένα τὰ βλέματά του πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ἀναμένει ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἔμπρακτον μαρτυρίαν περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος, ὡς αὕτη διετυπώθη εἰς τὸ προοίμιον τῆς Ἐγκυκλίου τῆς Συνόδου ἐκεῖνης: «Ἡ Ἐκκλησία δὲν ζῆ διὰ τὸν ἑαυτὸν της. Προσφέρεται δι’ ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, διὰ τὴν ἀνύψωσιν καὶ ἀνακαίνισιν τοῦ κόσμου εἰς καινοὺς οὐρανοὺς καὶ καινὴν γῆν (πρβλ. Ἀποκ. κα’ 21). Ὅθεν, δίδει τὴν εὐαγγελικὴν μαρτυρίαν καὶ διανέμει ἐν τῇ οἰκουμένῃ τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ: τὴν ἀγάπην Του, τὴν εἰρήνην, τὴν δικαιοσύνην, τὴν καταλλαγὴν, τὴν δύναμιν τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν προσδοκίαν τῆς αἰωνιότητος». Ὡς προσφυῶς ἐλέχθη ἀπὸ σύγχρονον θεολόγον, ὄντως, «ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι φῶς καὶ μόνον ὅ,τι εἶναι φῶς εἶναι Ὀρθοδοξία».

Ἱερώτατοι ἀδελφοί καὶ προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Κατακλείοντες, εὐχαριστοῦμεν ἅπαξ ἔτι πάντας ὑμᾶς διὰ τὴν χαρὰν τοῦ συν-εορτασμοῦ, ἐν εὐχαριστιακῇ συνάξει, τῆς ἱεραῆς μνήμης Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα καὶ τῶν Ἁγίων Πάντων καὶ τῶν ὀνομαστηρίων τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, ἐπικαλούμενοι τὰς προσευχὰς σας διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου διακονίας τῆς Μητρὸς Ἐκ-κλησίας πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ. Ἡ δὲ χάρις Αὐτοῦ, πρεσβείαις πάντων τῶν Ἁγίων, εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.»

Ἠκολούθησεν ἡ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ ὑποβολὴ σεβασμάτων καὶ ἐορτίων συγχαρητηρίων τῆς ἐν τῇ Πόλει σεβασμίας Ἱεραρχίας ἡ ὁποία ἐπέδωκεν Αὐτῷ ἀναμνηστικὸν δῶρον, εἶτα δὲ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ὑπέβαλον τὰ ἐόρτια σέβη αὐτῶν, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου κ. Στεφάνου, Πρωτοσυγκελλεύοντος, ὅστις καὶ προσεφώνησε τὸν Πατριάρχην.

Τὴν μεσημβρίαν, ὁ Παναγιώτατος παρέθεσεν ἐόρτιον γεῦμα ἐν τῷ ἐν Μεσαχώρῳ ἐστιατορίῳ «Feriye», πρὸς τιμὴν τῶν φιλοξενουμένων Αὐτοῦ.

• Ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων εἰς Φανάριον

Τὴν πρωΐαν τῆς Παρασκευῆς, 16^{ης} Ἰουνίου, ἀφίχθη εἰς τὴν Πόλιν ἡ Α.Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ.κ. Θεόφιλος Γ΄, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίνης κ. Ἀριστάρχου καὶ τοῦ Ἱερολ. Ἀρχιδιακόνου κ. Μάρκου, κατόπιν ἀδελφικῆς προσκλήσεως τῆς Α.Θ. Παναγιώτητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου πρὸς συμμετοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸ ἐτήσιον προσκύνημα εἰς Καππαδοκίαν.

Τὸν Μακαριώτατον ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Θεόληπτος, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀνθηδῶνος κ. Νεκταρίου, Ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν τῇ Πόλει.

Ὁ ὑψηλὸς ἐπισκέπτης τὴν μεσημβρίαν προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔνθα τὸν ὑπεδέχθησαν οἱ Κληρικοὶ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ οἱ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι ἡγουμένου τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος Σεβ. Μητροπολίτου Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου κ. Στεφάνου. Μετὰ τὴν συνάντησιν τῶν δύο Προκαθημένων παρετέθη γεῦμα ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Τραπέζῃ πρὸς τιμὴν τῆς Α. Μακαριότητος.

ΑΡΘΡΑ

Η ΓΛΥΚΟΦΙΛΟΥΣΑ ΤΟΥ ΒΑΡΛΑΜΗ

ὑπὸ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης Δρος Ἀθανασίου

Τὴν 27.12.2016 χάσαμε τὸν διαπρεπῆ καλλιτέχνη, δάσκαλο καὶ λογοτέχνη Εὐθύμιο Βαρλάμη. Μία σημαντικὴ ἀπώλεια γιὰ ὅσους τὸν ἀγαποῦσαν καὶ ἐκτιμοῦσαν τὸ πρωτοποριακὸ τοῦ ἔργο. Ἐναν ἄνθρωπο ποὺ ζοῦσε μακρὰν τῆς πατρίδος του στὴ Βιέννη, καὶ κατὰ τὴν πάλη του μὲ τὴν δοκιμασίαν τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ζωῆς του, δὲν ἀπώλεσε τὴν ὁρμὴ τῆς δημιουργικότητος, ἀλλὰ ἀγωνιζόταν μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὴν τέχνη, διότι ἡ τέχνη σήμαινε γι' αὐτὸν ζωὴ καὶ ὕπαρξις.

Τί κι' ἂν, ὡς συνήθως, δὲν βρῆκε πάντοτε τὴν δικαίωσιν τῆς προσφορᾶς του, τοῦλάχιστον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολήν.

Ἐξετέλεσε πολλὰς συλλογὰς κοσμικὰς καὶ θρησκευτικὰς. Μέσα σ' αὐτὰς ἤθελε νὰ κάμει καὶ μία γιὰ τὴν Παναγίαν. Στὴ συλλογὴ "Μάνα Ὀλυμπιάδα" σκόπευε νὰ τιμήσει τίς μάνες τῶν Ὀλυμπιονικῶν, γιὰτὶ πίσω ἀπὸ κάθε Ὀλυμ-

πιονίκη ὑπάρχει μιὰ μάνα. Καὶ ἡ Παναγία μας, ἡ δευτέρα Εὐα, εἶναι ἡ Μάνα κατ' ἐξοχήν.

Μιὰ παραλλαγή ἀπὸ τὸ ἔργο τῆς συλλογῆς αὐτῆς εἶναι ἡ παρακάτω δημοσιευομένη εἰκόνα τῆς Παναγίας κατὰ τὸ πρότυπο εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Καρδιώτισης τοῦ Βυζαντινοῦ καὶ Χριστιανικοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν ἢ τοῦ Μουσείου Ζακύνθου ἔργων τοῦ Ἄγγελου (Ἀκοτάντου) (15. αἰ.).

Παριστᾶ τὴν Θεοτόκον ὑπὸ τὸν τύπον τῆς Γλυκοφιλοῦσης. Σημαντικὴ εἶναι ὁμῶς κυρίως καὶ ἐνδιαφέρουσα ἡ "Βαρλαμοποίησις" αὐτῆς. Καὶ τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν μορφῶν καὶ τοῦ βάθους. Ἡ Θεοτόκος ἀπεικονίζεται ἐνθρονος, καθημένη ἐπὶ εὐρέος ἐρυθροῦ θρόνου, πεποικιλμένου διὰ μικρῶν ρομβοειδῶν καὶ ἐνσταύρων μοτίβων, τὸ μέλαν πιθανῶς ἐρεισίνωτον τοῦ ὁποῖου μέρος φαίνεται πρὸς τὰ ἄνω ἀριστερά. Ἐπὶ τοῦ θρόνου ὑπάρχει πλούσιον ἐρυθρὸν μαξιλάριον καὶ κάτωθεν τῶν ποδῶν τῆς δάπεδον ὁμοίου χρώματος. Ὅπισθεν δὲ αὐτῆς πρὸς τὰ ἄνω, προβάλλει κυανοῦν ὀρθογώνιον, τονίζον τὴν μορφήν τῆς, ὡσὰν νὰ λέγει : Εἶμαι ἐδῶ, μετὸν Θεάνθρωπο Υἱόν μου σὰν ἓνα σύμβολο τῆς ἀγάπης, πὺ κηρύσσει ὁ Χριστιανισμός.

Ἡ Θεοτόκος φέρει κυανογκρὶ χιτῶνα μὲ λίαν ἐντόνους καὶ ἐσχηματοποιημένας ἀνοικτὰς γκριζοκονδυλιάς, ἐρυθρὸν μαφόριον μὲ τοὺς τρεῖς γνωστοὺς ἀστέρας καὶ βαθυκάστανον κεκρύφαλον. Αἱ σάρκες αὐτῆς ὡς καὶ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐρυθρίζουσαι. Ὁ Κύριος φέρει ἀνοικτὸν μῶβ χιτῶνα καὶ πορτοκαλὶ ἱμάτιον μὲ λευκοκονδυλιάς.

Ἡ μορφή τῆς Θεοτόκου ἐντυπωσιάζει μὲ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ρωμαλεότητα αὐτῆς. Τὸ φόντο τῆς εἰκόνας καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ὀρθογωνίου παρουσιάζουν τὸ ἰδιότυπον καὶ συνδυαστικὸν "λεξιλόγιον" τοῦ Ε. Βαρλάμη μορφολογικά, συνθετικά καὶ χρωματικά, τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἔργα του καὶ ἀποτελεῖ "πέτρα σκανδάλου" διὰ πολλούς. Ὡς ἐκ τούτου τὰ στοιχεῖα τοῦ διακόσμου εἶναι δύσκολον νὰ περιγραφοῦν καὶ ἐρμηνευθοῦν. Καὶ αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰ συνήθως μορφώματα φυλλοειδῆ, κλαδικά, πρωτοζωομορφικά, ἀμοιβαδοειδῆ μετὰ ἢ ἄνευ βαθυτέρου χρώματος πλαισίου, ἀσύμμετρα, πλησίον ἀλλήλων εὐρισκόμενα ἢ οὐ, διακοπτόμενα ἢ οὐ, σχηματίζοντα ἐνίοτε διάφορα -ὅπως καρδιόσχημα- σύνολα, συγκεκριμένα πῶς ἀλλὰ ἀπροσδιόριστα, μὲ διακριτικὸ κινητικὸ δυναμισμό κλπ. Εἶναι συχνάκις ὡσὰν νησίδες πλέουσαι ἐντὸς τῆς θαλάσσης, ἐν ἰδιότυπον "ρέον" μωσαϊκὸν σχημάτων καὶ χρωμάτων, ἢ εἰς πολυχρῶμος καὶ "μυστηριώδης" τάπη. Τὰ μοτίβα αὐτὰ εἶναι πολυχρῶμα ἐρυθρά, πορτοκαλιά, κυανᾶ, μῶβ, πράσινα, μαῦρα πολλάκις περιπλεκόμενα μὲ τονικὰς διακυμάνσεις, καὶ φωτεινὰς τοιαύτας πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω δεξιά, πὺ προβάλλονται σὲ πολυχρῶμα ἐπίσης μικρὰ φόντα. Καὶ αὐτὰ ἀποτελοῦν ἐν σύνολον, τὸ ὁποῖον ἔρχεται εἰς ἐντυπωσιακὴν παραθε-

τικὴν ἀντίθεσιν μὲ τὴν σχηματικὰ λιτὴν, συμπαγῆ καὶ ἀσκητικῆς χρωματουργίας μορφήν τῆς Θεοτόκου.

Ἴσως τέλος ὁ καλλιτέχνης εἰκονολογικὰ δὲν ἐξετέλεσε ἓν ἄσχετον διακοσμητικὸν φόντο, ἀλλὰ προσπάθησε νὰ παραστήσει τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Οἰκονομίας διὰ τοῦ αἰωνίου καὶ πανανθρώπινου συμπλέγματος τῆς Μάνας-Παναγίας μετὰ τοῦ Παιδίου Χριστοῦ, ἐντὸς ἑνὸς κόσμου ἀλλοπρόσαλλου, χαώδους καὶ ἀποσπασματικοῦ. Ἡ μήπως τὰ μοτίβα αὐτὰ ἀνακαλοῦντα τὴν ὑποτυπώδη πρωταρχικὴν μορφήν ζωῆς τοῦ σύμπαντος, παραπέμπουν εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου (G. Courbet) καὶ τῆς ζωῆς, τὴν γυναῖκα Μάνα-Παναγιά.

Ἀπὸ ἀπόψεως ρυθμολογικῆς τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ε. Βαρλάμη ἐντάσσεται πῶς μέσα εἰς τὴν χορείαν τῶν καλουμένων μετανεοβυζαντινῶν καλλιτεχνῶν μὲ ἰδιαίτερη ὁμως ἀπόχρωση, τὴν "Βαρλαμική", εἰς τὴν ὁποίαν ἔντονα εἶναι καὶ τὰ δυτικίζοντα ρεαλιστικὰ στοιχεῖα, ὅπως εἰς τὸ ἔργον τῶν Κ. Φωτιάδη καὶ Μ. Βαφειάδη. Ἴδου ἄλλωστε πῶς τοποθετεῖται ὁ καλλιτέχνης στὸ βιβλίον τοῦ *"Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς ἐλπίδας"* πρὸς τὸ θέμα τῆς συγχρόνου πορείας τῆς νεοελληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωγραφικῆς: *"Ἡ βυζαντινὴ καὶ νεοβυζαντινὴ μίμηση δὲ μᾶς ὁδηγεῖ στὰ θαυματουργὰ ἐπίπεδα τῆς πίστεως μας". "Ὅλες οἱ προσπάθειες νὰ ξαναζωντανέψῃ ἡ νεοβυζαντινὴ παράδοση ἀπέτυχαν. Τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα εἶναι στεῖρα. Βουβὲς εἰκόνες μὲ χρωματικὲς λεπτομέρειες, μὲ μία τέλεια τεχνικὴ. Μὰ ἡ βυζαντινὴ ἀγιογραφία δὲ σταμάτησε ποτὲ τὴν ἀνίχνευση καὶ τὴν προσαρμογὴν στὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς"* (199-200).

"Πρέπει νὰ ἐξασφαλίσουμε τὰ νέα ταλέντα ποὺ ἔρχονται νὰ μᾶς δωρήσουν τίς ζωντανὲς πιά εἰκόνες τῆς πίστεως μας. Βέβαια δογματικὰ πρέπει νὰ διατηρήσουμε τὴν ἀγιογραφικὴν μας ταυτότητα" (201-202).

ΝΕΟ-ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΤΕΜΕΝΟΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

ὑπὸ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνας Δρος Ἀθανασίου

Εἶναι καιρὸς ποὺ θαυμάζω ὀρισμένα μοντέρνα τεμένη τῆς Χαλκηδόνας, ὅπως τὸ Marmara İlahiyat camii στὸ Bağlarbaşı καὶ τὸ Şakirin camii στὸ Karacaahmet, τοῦλάχιστον ἐξωτερικῶς.

Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι, αἱ καλλιτεχνικαὶ ἐκφράσεις ἀλάσσουν κατὰ καιρούς. Οὕτως καὶ ἡ Ὄθωμανικὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἐγνώρισε τὴν κλασσικὴν περίοδον αὐτῆς, τὴν τοῦ Barock, Rococo. Empire, Νεοκλασσικὴν, καὶ σήμερον τὴν μοντέρναν Νεο-οθωμανικὴν τοιαύτην. Δὲν ἔχει δὲ σημασίαν ἐὰν μία τέχνη προσλαμβάνει στοιχεῖα ἐκ προτέρας. Τοῦτο ἄλλωστε ἔπραττον καὶ ἕτεροι πολιτισμοί, τὸ σπουδαιότερον δὲ εἶναι ἡ νέα πνοὴ ἢ ὁποῖα τοιοιτοτρόπως καὶ ἐφ' ὅσον δημιουργεῖται. Ἄλλωστε τὸ Ἰσλάμ προσηρμόζετο συχνάκις πρὸς τοὺς ὑφισταμένους πολιτισμοὺς καὶ παρήγαγε νέας συμφώνους πρὸς τὴν ταυτότητά του μορφάς. Οὕτω ἔχομεν παγοδόμορφα τεμένη εἰς τὴν Κίνα, ναοσυμπλέγματα ἐν Ἰνδονησίᾳ, πηλόμορφα ἢ μετὰ κιόνων εἰς τὴν Ἀραβίαν (πρβλ. τὸ Mezquita ἐν Ἰσπανίᾳ). Ἄς μὴ λησμονώμεν λοιπόν, ὅτι πολλάκις διὰ τῆς ἀριστοτεχνικῆς ὁσμώσεως διαφορετικῶν στοιχείων, προκύπτουν ἔργα σημαντικὰ καὶ ἐνδιαφέροντα, ἐνῶ στεῖρα παραμένουν τὰ ἄμοιρα ταύτης.

Καὶ ὑπάρχουν πρὸς τοῦτο ὑποστηρικταὶ τῆς θέσεως αὐτῆς μὲ τὴν δημιουργίαν μιᾶς Εὐρω- ἢ Ἀμερικανοισλαμικῆς ἀρχιτεκτονικῆς (Emre Arolat, Abdul-Ahmad Rashid), ἀλλὰ καὶ οἱ ἀντίθετοι συνήθως συντηρητικοὶ -ὡς συμβαίνει μὲ τοὺς βυζαντινοὺς, νεοβυζαντινοὺς καὶ μετανεοβυζαντινοὺς ἀγιογράφους εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Τὰ ἐπιχειρήματα δὲ τῶν ἀβαγκαρντιστῶν, εἶναι ὅτι τὰ τεμένη αὐτὰ ἀνταποκρίνονται καλλίτερον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συγχρόνων πιστῶν (*tempora mutantur*), ὅτι ἀποτελοῦν κέντρα συναντήσεως διαφόρων θρησκευτικῶν κοινοτήτων -τοῦθ' ὅπερ σημαντικὸν διὰ τὸν θεολογικὸν διαθρησκευτικὸν καὶ διαπολιτισμικὸν διάλογον, ἀποδεικνυομένης τῆς συμβολῆς τῆς τέχνης καὶ εἰς τὸν τομέαν αὐτόν-, ὅτι ἡ Ἰσλαμικὴ φιλοσοφία θεωρεῖ τὴν ἀπλότητα ὡς μίαν ἀρχήν, ὅτι τὰ τεμένη δέον νὰ εἶναι χῶροι ἡρεμίας, περισυλλογῆς καὶ ταπεινώσεως, σύμβολα τῆς ἰσχύος τοῦ Ἰσλάμ, ἔνθα τιμᾶται ὁ Θεός, ὅτι ἀρχικῶς αὐτὰ δὲν εἶχον οὔτε τρούλλους οὔτε μιναρέδες κλπ.

Πάντως ρυθμολογικῶς εἰς τὴν Νεο-οθωμανικὴν Ἀρχιτεκτονικὴν ἀπαντοῦν σήμερον, ὡς καὶ εἰς τὴν βυζαντινὴν ἀγιογραφίαν, τρεῖς κατευθύνσεις: 1- Ἡ τῆς ἀντιγραφῆς παλαιῶν προτύπων, 2- Ἡ τῆς συνδέσεως παραδοσιακῶν καὶ μοντέρνων στοιχείων καὶ 3- Ἡ τῆς δημιουργίας ἐντελῶς νέων καὶ πρωτοποριακῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ὁμως εἶναι περιορισμένα.

Ἐπίσης δὲν φαίνεται ἰδιαίτερος σημαντικὸν ἐὰν οἱ δημιουργοὶ τῶν ἀνήκουν καὶ εἰς διάφορα θρησκευτά. Ἀρκεῖ οὔτοι νὰ γνωρίζουν καὶ νὰ ἐμφοροῦνται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Μουσουλμανισμοῦ. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπάρχουν οὐχὶ μόνον ἄνδρες ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. Εἶναι δὲ οἱ ἀκόλουθοι: Emre Arolat, Merih Aykaç, Şefik Birkiye, Selim Dalaman, Zeynep Fidillioğlu, Orhan Gökkuş, Osman Edip Gürel, Necla Gürel, Abdul-Ahmad Rashid, Mehmet Bedri Sevinçoy, Hüsrev Tayla, Paul Böhm, Boran Burchhardt, Alen Jasarević,

Hubert Geissler, Gernot Kramer, Koller-Heitmman-Schütz, Rudolf Steinbach κ.ἄ.

Μεταξὺ λοιπὸν τῶν ἐντυπωσιακῶν τεμενῶν τῆς Νεο-οθωμανικῆς αὐτῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἱκανὰ τῶν ὁποίων μαρτυροῦν μεγαλοφυῆ σύλληψιν καὶ ἀρτίαν ἐκτέλεσιν, ἢμποροῦν νὰ ἀναφερθοῦν καὶ τὰ ἀκόλουθα:

Τουρκία: Νῆσος Ἀντιγόνη: (τέμενος περὶ τὸ 1950;). Χαλκηδών: (Karacaahmet: Şakirin, Bağlarbaşı: Marmara İlahiyat Fakültesi μὲ τὴν χελιδονοσκεπήν), Ταξείμ (ὑπὸ κατασκευῆν, πιθανῶς Art Deco). Büyükcçekmece (Ἄθουρα): (Sancaktar ὑπόγειον προφυλαγμένον σπήλαιον).

Ἡνωμένα Ἀραβικὰ Ἐμιράτα: Dubai: (Al warqa'a).

Κατάρ: Doha: (τέμενος τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδεύσεως, Aspire Zone, Jumma).

Πακιστάν: Islamabad: (Faisal).

Γερμανία: Ἐνταῦθα ὑπάρχουν πέραν τῶν 2.000 τεμενῶν, 100 τῶν ὁποίων εἶναι μοντέρνα.

Aachen: (Bilal). Brandenburg Wünsdorf: (τὸ πρῶτον ἐκεῖ τέμενος). Hamburg: (Fuzle-Omar). Köln (Κεντρικὸν μὲ οἶονεὶ προσευχομένης "τοιχοχεῖρας"). Mannheim: (Yavuz-Sultan Selim). Moers: (Diyanet). München: (Freimann). Penzberg: (τέμενος τοῦ Ἰσλαμικοῦ Forum καὶ τοῦ Ἰσλαμικοῦ Κέντρου). Wolfsburg: (τέμενος τοῦ Ἰσλαμικοῦ Κέντρου Art Deco).

Η.Π.Α.: καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχουν περὶ τὰ 2.000 τεμένη.

Arizona: Tempe. Michigan: Dearborn. Washington: Pullman. Connecticut: Windsor (μετὰ galerie διὰ γυναικας).

Τελικῶς, δέον νὰ τονισθεῖ, ὅτι ἡ Ὀθωμανικὴ τεμενοαρχιτεκτονικὴ εἰς τὰς ποικίλας ρυθμολογικὰς ἐκφάνσεις αὐτῆς, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἰδιαιτέραν χάριν, κατέχει ἀναμφιβόλως μίαν σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παγκοσμίου θρησκευτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Διὸ καὶ δέον οἱ νέοι δημιουργοὶ νὰ στηρίζονται διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν, τὸ ὁποῖον προσδίδει καὶ μίαν γοητευτικὴν ὄψιν εἰς τὴν ὠραίαν πόλιν μας, ἔστω καὶ ἂν ὀρισμένοι, ὡς συνήθως, δὲν συμφωνοῦν πρὸς αὐτούς.